

“Kapital Bank” ASC

Maliyyə hesabatları

*31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatan il
müstəqil auditorun hesabatı ilə birlikdə*

Mündəricat

Müstəqil auditorun hesabatı

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat.....	1
Mənfəət və ya zərər haqqında hesabat.....	2
Ümumi gəlir haqqında hesabat.....	3
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat.....	4
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat.....	5

Maliyyə hesabatları ilə bağlı qeydlər

1. Əsas fəaliyyət.....	6
2. Hesabatların tərtibatının əsası.....	6
3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı.....	6
4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və ehtimalları.....	17
5. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri.....	18
6. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər.....	18
7. Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları.....	18
8. Müştərilərə verilmiş kreditlər.....	19
9. Əmlak və avadanlıqlar.....	22
10. Qeyri-maddi aktivlər.....	23
11. Vergilər.....	23
12. Digər dəyərsizləşmə və ehtiyatlar.....	24
13. Digər aktivlər və öhdəliklər.....	25
14. Müştərilər qarşısında öhdəliklər.....	26
15. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər.....	26
16. Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər.....	27
17. Kapital.....	27
18. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər.....	27
19. Xalis haqq və komissiya gəliri.....	29
20. Digər əməliyyat gəliri.....	29
21. İşçilər üzrə xərclər.....	29
22. Ümumi və inzibati xərclər.....	30
23. Risklərin idarə edilməsi.....	30
24. Ədalətli dəyərin ölçülməsi.....	37
25. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri.....	38
26. Aktivlərin və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin təhlili.....	42
27. Aidiyyəti olan şəxslər haqqında açıqlamalar.....	42
28. Kapitalın adekvatlığı.....	43

Müstəqil auditorun hesabatı

"Kapital Bank" ASC-nin Səhmdarlarına və İdarə Heyətinə

Rəy

Biz "Kapital Bank" ASC-nin ("Bank") 31 dekabr 2017-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə başa çatan il üzrə mənfəət və ya zərər, ümumi gəlir, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesablardan, habelə mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı da daxil olmaqla maliyyə hesabatlarına dair qeydlərdən ibarət olan maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Bizim fikrimizcə, əlavə edilən maliyyə hesabatları 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Bankın maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə başa çatan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər üzrə düzgün əks etdirir.

Rəy üçün əsas

Biz auditini Beynəlxalq Audit Standartlarına ("BAS") uyğun olaraq apardıq. Bizim həmin standartlar üzrə öhdəliklərimiz hesabatımızın *Maliyyə hesabatlarının auditini üzrə auditorun məsuliyyəti* bölməsində təsvir olunur. Mühasiblər üçün Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının "Peşəkar mühasiblərin etika məəcəlləsi" (MBESŞ Məcəlləsi) uyğun olaraq biz Bankdan müstəqillik və biz MBESŞ Məcəlləsinə uyğun olaraq etika ilə bağlı digər öhdəliklərimizi yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Maliyyə hesabatları üçün rəhbərliyin və audit komitəsinin məsuliyyəti

Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının MHBS-yə uyğun hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, həmçinin fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq əhəmiyyətli səhvlər olmayan maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin lazım bildiyi daxili nəzarət üzrə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən, rəhbərliyin Bankı ləğv etmək və ya əməliyyatları dayandırmaq niyyəti olduğu və ya bunu etməkdən başqa heç bir real alternativ olmadığı hallar istisna olmaqla, rəhbərlik Bankın daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətlə bağlı məsələlərin (belə məsələlər varsa) açıqlanmasına və mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Audit komitəsi Bankın maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarət üçün məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının auditi üzrə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz ümumiyyətlə maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olmamasına kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimiz daxil olan auditor hesabatını təqdim etməkdir. Kifayət qədər əminlik əminliyin yüksək dərəcəsini ifadə edir, lakin BAS-a uyğun olaraq aparılmış audit nəticəsində mövcud olan bütün təhriflərin üzə çıxarılmasına zəmanət vermir. Təhriflər fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əmələ gələ bilər və fərdi və ya məcmu halda götürülməklə hazırkı maliyyə hesabatlarının əsasında istifadəçilərin qəbul edəcəyi iqtisadi qərarlara təsir göstərmələrini ehtimal etməyə əsas olacağı halda əhəmiyyətli hesab olunur.

BAS-a uyğun olaraq aparılmış auditin bir hissəsi olaraq biz audit zamanı peşəkar mühakimə və peşəkar skeptisizm tətbiq edirik. Biz həmçinin:

- ▶ Maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olması risklərini müəyyən edir və qiymətləndirir, həmin risklərə cavab olaraq audit prosedurlarını layihələşdirir və həyata keçirir, eləcə də rəyimiz üçün əsas yaratmaq məqsədilə kifayət və münasib olan audit sübutunu əldə edirik. Fırıldaqçılıq nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riski səhvlər nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riskindən yüksəkdir, çünki fırıldaqçılığa gizli sözləşmə, saxtakarlıq, bilərəkdən səhv buraxma, yanlış təqdimat və ya daxili nəzarət qaydalarına əməl olunmaması daxil ola bilər.
- ▶ Müəyyən şəraitdə münasib olan audit prosedurlarının işlənilib hazırlanması məqsədilə audite aid olan daxili nəzarət elementləri haqqında anlayış əldə edir, lakin bu zaman Bankın daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyi haqqında rəy bildirmək məqsədini güdmürük.
- ▶ Rəhbərlik tərəfindən istifadə edilmiş uçot prinsiplərinin münasibliyini, uçot təxminlərinin və əlaqəli açıqlamaların əsaslılığını qiymətləndiririk.
- ▶ Rəhbərlik tərəfindən mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının tətbiqinin münasibliyi və əldə edilmiş audit sübutlarına əsaslanaraq Bankın daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi ilə bağlı əhəmiyyətli şübhə doğuran hadisə və ya şəraitlərlə əlaqədar mühüm qeyri-müəyyənliyin olub-olmaması haqqında nəticə çıxarıyıq. Mühüm qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu qənaətinə gələcəyimiz halda, biz auditor hesabatımızda maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli açıqlamalara diqqəti yönəltməliyik və ya, əgər bu cür açıqlamalar qeyri-münasib olarsa, rəyimizə düzəliş etməliyik. Lakin gələcək hadisə və ya şəraitlər Bankın daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməməsinə gətirib çıxara bilər.
- ▶ Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatı, strukturu və məzmununu, eləcə də maliyyə hesabatlarının müvafiq əməliyyat və hadisələri düzgün təqdim edib-etmədiyini qiymətləndiririk.

Biz Audit komitəsinin nəzərinə, digər məsələlərlə yanaşı, auditin planlaşdırılmış əhatə dairəsi, vaxtı və əhəmiyyətli audit nəticələri, o cümlədən audit zamanı daxili nəzarətdə müəyyən etdiyimiz hər hansı əhəmiyyətli çatışmazlıqları çatdırırıq.

Ernst & Young Holdings (CIS) B.V.

5 mart 2018-ci il

Bakı, Azərbaycan

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat**31 dekabr 2017-ci il tarixinə***(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	Qeydlər	2017	2016
Aktivlər			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	5	1,085,177	807,373
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	6	572,372	791,799
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	7	300,256	5,181
Müştərilərə verilmiş kreditlər	8	1,163,291	1,203,273
Əmlak və avadanlıqlar	9	38,798	33,980
Qeyri-maddi aktivlər	10	16,752	13,386
Cari mənfəət vergisi aktivləri		–	6,561
Digər aktivlər	13	63,650	61,989
Cəmi aktivlər		3,240,296	2,923,542
Öhdəliklər			
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	15	262,071	378,839
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	16	66,068	151,905
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	14	2,455,577	2,010,586
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	11	17,135	11,675
Cari vergi öhdəlikləri		7,711	–
Digər öhdəliklər	13	51,895	53,551
Cəmi öhdəliklər		2,860,457	2,606,556
Kapital			
Səhmdar kapitalı	17	185,850	185,850
Əlavə ödənilmiş kapital		20,870	20,870
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları üzrə realizasiya olunmamış gəlir		4,463	2,346
Binalar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı		1,582	864
Bölüşdürülməmiş mənfəət		167,074	107,056
Cəmi kapital		379,839	316,986
Cəmi öhdəliklər və kapital		3,240,296	2,923,542

Maliyyə hesabatlarını Bankın İdarə Heyəti adından imzalayan və buraxılmasına icazə verənlər:

Rövşən Allahverdiyev

İdarə Heyətinin Sədri

Emin Məmmədov

İdarə Heyətinin üzvü, Baş Maliyyə İnzibatçısı

5 mart 2018-ci il

Mənfəət və ya zərər haqqında hesabat**31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatan il üzrə***(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	<i>Qeydlər</i>	2017	2016
Faiz gəliri			
Müştərilərə verilmiş kreditlər		198,866	194,218
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər		68,460	19,378
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları		17,687	2,236
		285,013	215,832
Faiz xərci			
Müştərilər qarşısında öhdəliklər		(99,876)	(67,950)
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(5,722)	(9,695)
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(3,362)	(6,403)
Buraxılmış borc qiymətli kağızları		—	(18)
		(108,960)	(84,066)
Xalis faiz gəliri		176,053	131,766
Kreditin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	8	(13,093)	(16,133)
Kreditin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatdan sonra xalis faiz gəliri		162,960	115,633
Xalis haqq və komissiya gəliri	19	88,889	61,832
Xarici valyuta üzrə xalis gəlirlər		23,614	45,610
Maliyyə alətlərinin ilkin tanınması üzrə xalis gəlirlər/ (zərərlər)		965	(2,184)
Digər əməliyyat gəliri	20	2,082	6,071
Qeyri-faiz gəliri		115,550	111,329
İşçilər üzrə xərclər	21	(71,419)	(60,573)
Ümumi və inzibati xərclər	22	(52,605)	(40,031)
Əmlakın və avadanlığın köhnəlməsi və qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası	9, 10	(11,643)	(10,968)
Digər dəyərsizləşmə və ehtiyatların geri qaytarılması / (xərci)	12	369	(4,695)
Qeyri-faiz xərcləri		(135,298)	(116,267)
Mənfəət vergisi xərcindən əvvəl mənfəət		143,212	110,695
Mənfəət vergisi xərci	11	(30,805)	(23,730)
İl üzrə mənfəət		112,407	86,965

Ümumi gəlir haqqında hesabat**31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatan il üzrə***(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	<i>Qeydlər</i>	2017	2016
İl üzrə mənfəət		112,407	86,965
Digər ümumi gəlir			
<i>Müvafiq şərtlər gözlənildikdə sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərərə yenidən təsnif ediləcək digər ümumi gəlir</i>			
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları üzrə realizasiya olunmamış gəlirlər		2,646	409
Mənfəət vergisinin təsiri	11	(529)	(82)
Müvafiq şərtlər gözlənildikdə sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərərə yenidən təsnif ediləcək xalis digər ümumi gəlir		2,117	327
<i>Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərərə yenidən təsnif edilməyəcək digər ümumi gəlir</i>			
Binaların yenidən qiymətləndirilməsi		897	(943)
Mənfəət vergisinin təsiri	11	(179)	189
Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərərə yenidən təsnif edilməyəcək xalis digər ümumi gəlir/(zərər)		718	(754)
İl üzrə digər ümumi gəlir/(zərər), vergidən sonra		2,835	(427)
İl üzrə cəmi ümumi gəlir		115,242	86,538

Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat**31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatan il üzrə***(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	<i>Səhmdar kapitalı</i>	<i>Əlavə ödənilmiş kapital</i>	<i>Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları üzrə realizasiya olunmamış gəlir</i>	<i>Binalar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı</i>	<i>Bölüşdürülməmiş mənfəət</i>	<i>Cəmi kapital</i>
31 dekabr 2015-ci il	185,850	20,870	2,019	1,618	82,015	292,372
İl üzrə mənfəət	–	–	–	–	86,965	86,965
İl üzrə digər ümumi zərər	–	–	327	(754)	–	(427)
İl üzrə cəmi ümumi gəlir	–	–	327	(754)	86,965	86,538
Bankın səhmdarlarına dividendlər (Qeyd 17)	–	–	–	–	(61,924)	(61,924)
31 dekabr 2016-cı il	185,850	20,870	2,346	864	107,056	316,986
İl üzrə mənfəət	–	–	–	–	112,407	112,407
İl üzrə digər ümumi gəlir	–	–	2,117	718	–	2,835
İl üzrə cəmi ümumi gəlir	–	–	2,117	718	112,407	115,242
Bankın səhmdarlarına dividendlər (Qeyd 17)	–	–	–	–	(52,389)	(52,389)
31 dekabr 2017-ci il	185,850	20,870	4,463	1,582	167,074	379,839

Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat**31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatan il üzrə***(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	<i>Qeydlər</i>	2017	2016
Əməliyyat fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Alınmış faiz		252,978	183,130
Ödənilmiş faiz		(68,800)	(51,318)
Alınmış haqq və komissiya		100,396	65,005
Ödənilmiş haqq və komissiya		(11,137)	(5,140)
Xarici valyuta ilə əməliyyatlardan realizasiya olunmuş xalis gəlir		30,339	39,251
Alınmış digər əməliyyat gəliri		332	1,450
İşçilər üzrə ödənilmiş xərclər		(69,530)	(59,251)
Ödənilmiş ümumi və inzibati xərclər		(51,336)	(42,306)
Əməliyyat aktivlərində və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti		183,242	130,821
<i>Əməliyyat aktivlərində xalis (artım)/azalma</i>			
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər		227,921	(548,446)
Müştərilərə verilmiş kreditlər		(1,605)	(38,657)
Digər aktivlər		(14,382)	(12,587)
<i>Əməliyyat öhdəliklərində xalis artım/(azalma)</i>			
Müştərilər qarşısında öhdəliklər		454,071	784,773
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(105,379)	(66,273)
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(84,680)	20,392
Digər öhdəliklər		(6,545)	(1,525)
Mənfəət vergisindən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş xalis pul vəsaitlərinin hərəkəti		652,643	268,498
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(11,350)	(17,800)
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş xalis pul vəsaitləri		641,293	250,698
İnvestisiya fəaliyyətindən əldə edilmiş pul vəsaitləri			
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızlarının alınması		(1,172,317)	(116,444)
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızlarının satılmasından və geri alınmasından daxilolmalar		889,315	115,913
Əmlak və avadanlıqların satılmasından daxilolmalar		110	-
Əmlak və avadanlıqların alınması		(13,642)	(11,875)
Qeyri-maddi aktivlərin alınması		(6,052)	(8,781)
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə istifadə edilmiş xalis pul vəsaitləri		(302,586)	(21,187)
Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən əldə edilmiş pul vəsaitləri			
Bankın səhmdarlarına ödənilmiş dividendlər, vergini çıxmaqla	17	(47,150)	(55,732)
Buraxılmış borc qiymətli kağızlarının geri alınması		-	(16,335)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə istifadə edilmiş xalis pul vəsaitləri		(47,150)	(72,067)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə valyuta məzənnələrinin dəyişməsinin təsiri		(13,753)	62,277
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis artım		277,804	219,721
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, dövrün əvvəlinə		807,373	587,652
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, dövrün sonuna	5	1,085,177	807,373

Yerinə yetirilmiş nağdsız əməliyyatlar aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>Qeydlər</i>	2017	2016
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
<i>Faiz gəliri üzrə mənbədə tutulan gəlir</i>		855	160

6-44-ci səhifələrdə əlavə edilən qeydlər hazırkı maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsidir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

1. Əsas fəaliyyət

"Kapital Bank" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti ("Bank") Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq yaradılmışdır. Bank 25 fevral 2000-ci ildə Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının ("ARMB") verdiyi 244 sayılı bank lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərir.

Bankın əsas fəaliyyət növü korporativ və fərdi bank xidmətlərinin göstərilməsidir. Bunlara sərbəst konvertasiya edilən valyutalar və Azərbaycan manatı ("AZN") ilə əmanətlərin alınması və kommersiya kreditlərinin verilməsi, Azərbaycanın daxilində və xaricə pul vəsaitlərinin köçürmələri, müştərilərin ixrac və idxal əməliyyatlarının dəstəklənməsi, xarici valyutanın mübadilə edilməsi və hüquqi və fiziki şəxslərə digər bank xidmətlərinin göstərilməsi daxildir. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Bankın əməliyyat şəbəkəsi baş idarə, 7 müstəqil şöbə (2016-cı il: 3) və 92 filialdan (2016-cı il: 90) ibarətdir.

Bank 29 dekabr 2006-cı il tarixli "Fiziki şəxslərin əmanətlərinin sığortalanması haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda nəzərdə tutulan əmanətlərin sığortalanması üzrə dövlət proqramında iştirak edir. Dövlət Əmanətlərin Sığortalanması Fondu yerli valyuta ilə illik faiz dərəcəsi 15%-dək olan əmanətlərin və xarici valyuta ilə illik faiz dərəcəsi 3%-dək olan əmanətlərin tam kompensasiya edilməsinə zəmanət verir.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Bankın işçilərinin sayı 2,513 (2016-cı il: 2,379) olmuşdur.

Bankın rəsmi ünvanı belədir: Azərbaycan, Bakı, AZ1014, Füzuli küçəsi, 71.

31 dekabr tarixlərinə, Bankın mövcud səhmlərinə aşağıdakı səhmdarlar sahib olmuşlar:

Səhmdar	2017 %	2016 %
Paşa Holding MMC	99.87	99.87
Fiziki şəxslər	0.13	0.13
Cəmi	100.00	100.00

31 dekabr 2017-ci il tarixində Bankın tam mülkiyyətçiləri və ümumi birgə nəzarəti həyata keçirən şəxslər xanım Leyla Əliyeva və Arzu Əliyevadır.

2. Hesabatların tərtibatının əsası

Ümumi məsələlər

Hazırkı maliyyə hesabatları Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları ("MHBS") əsasında hazırlanmışdır.

Azərbaycan manatı Bankın funksional və təqdimat valyutasıdır, çünki əməliyyatların əksəriyyəti Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir, ölçülür və ya maliyyələşdirilir. Digər valyutalarla aparılmış əməliyyatlar xarici valyuta ilə əməliyyatlar kimi uçota alınır. Bank qeydlərin aparılmasını və maliyyə hesabatlarının hazırlanmasını Azərbaycan manatı ilə və MHBS-ə uyğun olaraq həyata keçirir. Hazırkı maliyyə hesabatları, xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar və bir səhm üzrə dəyər istisna olmaqla, min Azərbaycan manatı ("AZN") ilə təqdim edilir. Ədalətli dəyərlə ölçülmüş binalar, satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları və derivativ maliyyə alətləri və öhdəlikləri istisna olmaqla, maliyyə hesabatları ilkin maya dəyəri əsasında hazırlanmışdır.

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı

Mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər

Bank 1 yanvar 2017-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra qüvvədə olan aşağıdakı düzəlişlər edilmiş MHBS-ləri qəbul etmişdir:

7 sayılı Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat adlı MUBS-a düzəlişlər: "Açıqlama təşəbbüsü"

Düzəlişlər tələb edir ki, müəssisə maliyyə fəaliyyətindən irəli gələn öhdəliklərdə dəyişikliklər, o cümlədən, pul vəsaitlərinin hərəkətlərindən irəli gələn və qeyri-nağd dəyişikliklər (məzənnə fərqi gəlirlər və ya zərərlər kimi) haqqında açıqlamaları təqdim etsin. 31 dekabr 2017-ci il və 2016-cı il tarixlərində Bankın maliyyə fəaliyyətindən irəli gələn öhdəliyi olmamışdır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər (davamı)

12 sayılı Mənfəət vergisi adlı MUBS-a düzəlişlər: "Realizasiya edilməmiş zərərər üçün təxirə salınmış vergi aktivlərinin tanınması"

Düzəlişlər izah edir ki, müəssisə gəlirdən çıxılan müvəqqəti fərqlərin qaytarılması üçün çıxılmalar edə bildiyi vergiyə cəlb edilən mənfəətin mənbələrinin vergi qanunu ilə məhdudlaşdırılıb-məhdudlaşdırılmadığını nəzərdən keçirməlidir. Bundan əlavə düzəlişlər müəssisə tərəfindən gələcək vergiyə cəlb edilən mənfəətin necə müəyyən ediləcəyinə dair göstərişlər verir və hansı hallarda vergiyə cəlb edilən mənfəətə aktivlərin balans dəyərindən artıq olan bərpa məbləğinin daxil edilməsini izah edir. Hazırkı düzəlişin Banka təsiri yoxdur.

Ədalətli dəyərin ölçülməsi

Bank maliyyə alətlərini, o cümlədən satış üçün mövcud olan qiymətli kağızları, törəmə alətləri və investisiya əmlakı kimi qeyri-maliyyə aktivləri hər hesabat tarixində ədalətli dəyərle ölçür. Amortizasiya hesablanmış dəyərle ölçülmüş maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərləri 24-cü Qeyddə təqdim edilir.

Ədalətli dəyər ölçmə tarixində bazar iştirakçıları arasında aparılan müntəzəm əməliyyatlar zamanı aktivin satılmasından alınacaq və ya öhdəliyin köçürülməsinə görə ödəniləcək məbləğdir. Ədalətli dəyər ölçülərkən aktivin satılması və ya öhdəliyin köçürülməsi əməliyyatının aşağıdakı yerlərdən birində aparılması ehtimal edilir:

- ▶ Aktivin və ya öhdəliyin əsas bazarı; və ya
- ▶ Əsas bazar olmayanda, aktivin və ya öhdəliyin ən əlverişli bazarı.

Bankın əsas və ya ən əlverişli bazara çıxışı olmalıdır. Aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyəri bazar iştirakçıları aktivini və ya öhdəliyi qiymətləndirərkən istifadə etdiyi fərziyyələri istifadə etməklə ölçülməlidir və bu zaman ehtimal edilməlidir ki, bazar iştirakçıları öz hərəkətlərində ən yaxşı iqtisadi mənafeələrini güdürlər. Qeyri-maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri ölçülərkən bazar iştirakçısının, aktivini maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə etməklə və ya həmin aktivini maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə edəcək digər bazar iştirakçısına satmaqla, iqtisadi fayda əldə etmək qabiliyyəti nəzərə alınır.

Bank mövcud şəraitdə münasib olan və ədalətli dəyəri ölçmək üçün kifayət qədər məlumatları olan, müvafiq bazar məlumatlarını maksimal istifadə edən və müşahidə edilməyən məlumatların istifadəsini minimuma endirən qiymətləndirmə üsullarını istifadə edir. Maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyəri ölçülən və ya təqdim edilən bütün aktivlər və öhdəliklər ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında ədalətli dəyər iyerarxiyasının daxilində aşağıda təsvir olunan kateqoriyalara bölünür:

- ▶ Səviyyə 1 – oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün fəal bazarlarda kvotasiya edilmiş (təshih edilməmiş) qiymətləri mövcud olanlar;
- ▶ Səviyyə 2 – ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları birbaşa və ya dolayısı ilə müşahidə edilən qiymətləndirmə üsulları;
- ▶ Səviyyə 3 – ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları müşahidə edilməyən qiymətləndirmə üsulları.

Maliyyə hesabatlarında dövrü şəkildə tanınan aktivlər və öhdəliklər üçün Bank hər hesabat dövrünün sonunda kateqoriyalara bölməni yenidən qiymətləndirərək iyerarxiyanın daxilində Səviyyələr arasında köçürmələrin baş verib-vermədiyini müəyyən edir (ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında).

Maliyyə aktivləri

İlkin tanınma

39 sayılı MUBS ilə əhatə olunan maliyyə aktivləri müvafiq qaydada ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri, ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan investisiyalar, kreditlər və debitor borcları və ya satış üçün mövcud olan maliyyə aktivlərinə təsnif edilir. Bank maliyyə aktivlərini ilkin tanıma zamanı təsnifləşdirir və sonra aşağıda təsvir olunan müəyyən hallarda maliyyə aktivlərini yenidən təsnif edə bilər.

Tanıma tarixi

Maliyyə aktivlərinin bütün müntəzəm alışları və satışları alqı-satqı tarixində, yəni Bank aktivini almaq öhdəliyini üzərinə götürdüyü tarixdə tanınır. Müntəzəm alış və ya satış əməliyyatları qanunvericiliklə və ya bazar razılaşmaları ilə ümumi şəkildə müəyyən edilmiş müddət ərzində aktivlərin çatdırılmasını tələb edən maliyyə aktivlərinin alınması və ya satılması deməkdir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivləri (davamı)

Kreditlər və debitor borcları

Kreditlər və debitor borcları fəal bazarda dövr etməyən, dəyişməz və ya müəyyən edilə bilən ödənişli qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir. Onlar dərhal və ya qısa müddətdə satılmaq üçün nəzərdə tutulmur, ticarət qiymətli kağızları kimi təsnif edilmir və ya satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları kimi göstərilir. Belə aktivlər effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyərlə əks etdirilir. Gəlir və zərərlər mənfəət və ya zərərdə kreditlər və debitor borcları uçotdan çıxarılanda və ya dəyərsizləşəndə, eləcə də amortizasiyanın hesablanması prosesində əks etdirilir.

Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri

Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri satış üçün təyin edilmiş və ya yuxarıda göstərilən üç sinifdən heç birinə təsnif edilməyən qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir. İlk tanımadan sonra satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri ədalətli dəyərlə ölçülür və bu zaman gəlir və ya xərclər investisiyanın tanınması dayanana və ya investisiyanın dəyərsizləşməsi müəyyən edilənə qədər digər ümumi gəlirin tərkibində əks etdirilir. Belə halda əvvəl digər ümumi gəlirin tərkibində əks etdirilmiş məcmu gəlir və ya zərər konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda yenidən təsnif edilir. Bununla bərabər effektiv faiz dərəcəsi metodu ilə hesablanmış faizlər mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

Maliyyə aktivlərinin yenidən təsnif edilməsi

Ticarət üçün saxlanılan aktiv kimi təsnif edilmiş qeyri-törəmə maliyyə aktivini artıq yaxın zamanda satılmaq məqsədilə saxlanılırsa, aşağıdakı hallardan birində ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri kateqoriyasından çıxarıla bilər:

- ▶ yuxarıda göstərilmiş kreditlər və debitor borcları anlayışına uyğun olan maliyyə aktivini o halda kreditlər və debitor borcları kateqoriyasına yenidən təsnif edilə bilər ki, Bank onu yaxın gələcəkdə və ya ödəmə müddəti tamamlananadək saxlamaq niyyətində və qabiliyyətində olsun;
- ▶ digər maliyyə aktivləri yalnız nadir hallarda satış üçün mövcud olan və ya ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan aktivlər kimi yenidən təsnif edilə bilər.

Kreditlər və debitor borcları tərifinə uyğun olan satış üçün mövcud olan maliyyə aktivini Bank onu yaxın gələcəkdə və ya ödəmə müddəti tamamlananadək saxlamaq niyyətinə və imkanına malikdirsə, kreditlər və debitor borcları kateqoriyasına yenidən təsnif edilə bilər.

Maliyyə aktivləri yenidən təsnif etmə tarixində ədalətli dəyərlə yenidən təsnif edilir. Artıq mənfəət və ya zərərdə tanınmış gəlir və ya zərər geri qaytarılmır. Yenidən təsnif etmə tarixində maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri, müvafiq olaraq, onun yeni dəyəri və ya amortizasiya edilmiş dəyəri olur.

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri kassada olan pul vəsaitləri, ARMB-dən alınacaq məbləğlər (məcburi ehtiyatları çıxmaqla) və ödəmə müddəti verildiyi tarixdən etibarən doxsan gündən artıq olmayan və müqavilə yüklüüyündən azad olan kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər daxildir.

Törəmə maliyyə alətlər

Adi fəaliyyətində Bank müxtəlif törəmə maliyyə alətlərindən, o cümlədən valyuta və kapital bazarlarında fyuçers, forvard, svop və opsiyon alətlərindən istifadə edir. Belə maliyyə aktivləri ticarət məqsədləri üçün saxlanılır və ədalətli dəyərlə əks etdirilir. Ədalətli dəyər bazar kotirovkaları və ya cari bazarı, müvafiq alətin müqavilə qiymətlərini və ya digər amilləri nəzərə alan qiymətləndirmə modelləri əsasında müəyyən edilir. Müsbət ədalətli dəyəri olan törəmə alətlər aktivlərin tərkibində, mənfəət ədalətli dəyəri olanlar isə öhdəliklərin tərkibində əks etdirilir. Bu alətlərdən irəli gələn gəlir və zərərlər mənfəət və ya zərərlər haqqında hesabatda xarici valyuta ilə əməliyyatlar üzrə xalis gəlirlər kimi əks etdirilir.

Borc öhdəlikləri

Buraxılmış maliyyə alətləri və ya onların komponentləri o halda öhdəlik kimi təsnif edilir ki, müqavilə razılaşmasının mahiyyəti Bankın üzərinə aşağıdakı öhdəliklərdən birinin qoyulması ilə nəticələnsin: sahibə pul vəsaitləri və ya digər maliyyə aktivini çatdırmaq və ya öhdəliyi müəyyən məbləğdə pul vəsaitinin və ya digər maliyyə aktivinin müəyyən sayda xüsusi kapital alətlərinə mübadilə etməkdən fərqli olan yolla ödəmək. Belə alətlərə müştəri, ARMB və dövlət təşkilatları, kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər və buraxılmış borc qiymətli kağızları daxildir. İlk tanımadan sonra borc öhdəlikləri amortizasiya olunmuş dəyərlə, effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ölçülür. Gəlir və zərərlər mənfəət və zərərdə borc öhdəlikləri silindikdə, eləcə də amortizasiyanın hesablanması prosesində əks etdirilir.

Bank öz borcunu satın alırsa, həmin borc maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan çıxarılır və öhdəliyin balans dəyəri ilə ödənilmiş vəsait arasındakı fərq mənfəət və ya zərərdə tanınır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Lizinqlər

Əməliyyat lizinqi – Bank lizinq alan qismində

Lizinq üzrə obyektlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar risk və gəlirlər lizinqə verən tərəfindən Banka ötürülmədikdə aktivlərin lizinqi əməliyyat lizinqi hesab olunur. Əməliyyat lizinqi əsasında ödənişlər lizinqin müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən ümumi və inzibati xərclərin tərkibinə daxil edilir.

Maliyyə alətlərinin ilkin tanınmada ölçülməsi

İlkin tanınma zamanı maliyyə alətləri ədalətli dəyərle ölçülür. Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunmayan alətlərin ədalətli dəyərlərinə əməliyyatla birbaşa əlaqəsi olan xərclər əlavə edilir.

Adətən, ilkin tanınmada maliyyə alətinin ədalətli dəyərinin ən yaxşı sübutu əməliyyat qiymətidir. Bank ilkin tanınmada ədalətli dəyərin əməliyyat qiymətindən fərqli olduğunu müəyyən edərsə, onda:

- ▶ ədalətli dəyər fəal bazarda oxşar aktivlər və ya öhdəliklərin kotirovkaları ilə sübuta yetirilirsə (yəni Səviyyə 1 üçün giriş məlumatları) və ya yalnız müşahidə edilə bilən bazarlarda əldə edilən məlumatları istifadə edən qiymətləndirmə üsullarına əsaslanırsa, Bank ilkin tanınmada ədalətli dəyər və əməliyyat qiyməti arasındakı fərqi gəlir və ya zərər kimi tanıyır;
- ▶ bütün digər hallarda maliyyə alətinin ilkin qiymətləndirməsində ilkin tanınmada ədalətli dəyər və əməliyyat qiyməti arasındakı fərqi təxirə salmaq üçün düzəliş aparılır. İlkin tanınmadan sonra Bank bu təxirə salınmış fərqi gəlir və ya xərc kimi yalnız giriş məlumatları müşahidə edilə biləndə və ya alət uçotdan çıxarılanda tanıyır.

Maliyyə alətlərinin qarşılıqlı əvəzləşdirilməsi

Bank maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin tanınmış məbləğlərini qarşılıqlı əvəz etmək üçün qanuni hüquqa malik olduğu və ya hesablaşmanı əvəzləşdirmə əsasında həyata keçirmək, ya da eyni vaxtda aktivini reallaşdırmaq və öhdəliyi yerinə yetirmək niyyəti olduğu halda, qarşılıqlı əvəzləşdirir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda xalis məbləğ kimi təqdim edir. Əvəzləşdirmə hüququ gələcək hadisədən asılı olmamalıdır və bütün aşağıdakı hallarda qanuni hüquqa malik olmalıdır:

- ▶ biznesin adi gedişində;
- ▶ öhdəliklər yerinə yetirilmədikdə; və
- ▶ müəssisə və bütün qarşı-tərəflər iflasa uğradıqda və ya müflisləşdikdə.

Bu adətən əsas əvəzləşdirmə razılaşmalarında baş vermir və əlaqəli aktiv və öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ümumi məbləğdə göstərilir.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Maliyyə aktivinin və ya maliyyə aktivləri qrupunun dəyərsizləşməsi ehtimalına dair obyektiv sübutların olub-olmamasını müəyyən etmək üçün Bank hər hesabat tarixində qiymətləndirmə aparır. Maliyyə aktivini və ya maliyyə aktivləri qrupu yalnız və yalnız aktiv ilk dəfə əks etdirildikdən sonra baş vermiş bir və ya bir neçə hadisə nəticəsində dəyərsizləşmənin obyektiv sübutu olanda (baş vermiş "zərər hadisəsi") və ya bu zərər hadisəsi (və ya hadisələri) maliyyə aktivini və ya maliyyə aktivləri qrupundan gözlənilən və etibarlı şəkildə qiymətləndirilə bilən pul vəsaitləri hərəkətlərinə təsir göstərəndə dəyərsizləşmiş hesab edilir. Dəyərsizləşmənin sübutlarına borcalanın və ya borcalanlar qrupunun mühüm maliyyə çətinlikləri ilə rastlaşması, faizlərin və ya əsas məbləğin ödənilməsi öhdəliklərini pozması, yüksək müflisləşmə və ya digər maliyyə yenidənqurması ehtimalı ilə qarşılaşmasına dair sübutlar, habelə müşahidə edilən bazar məlumatları əsasında qiymətləndirilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətində ölçülə bilən azalmaya (məsələn, vaxtı keçmiş ödənişlərin səviyyələrində dəyişikliklərə və ya aktivlər üzrə zərərlərlə uzlaşan iqtisadi şəraitlərə) dair sübutlar daxildir.

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər və müştərilərə verilmiş kreditlər

Amortizasiya olunmuş dəyərle uçota alınan kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlərlə və müştərilərə verilmiş kreditlərlə bağlı Bank əvvəlcə fərdi olaraq mühüm maliyyə aktivləri üçün fərdi və fərdi olaraq mühüm olmayan maliyyə aktivləri üçün məcmu şəkildə dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübutların olub-olmamasını qiymətləndirir. Bank mühüm olub-olmamasından asılı olmayaraq fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş maliyyə aktivini üçün dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübutun olmaması qərarına gələrsə, həmin aktivini analoji kredit riski xüsusiyyətlərinə malik olan maliyyə aktivləri qrupuna daxil edir və onların dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsini məcmu şəkildə aparır. Dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsi fərdi şəkildə aparılmış və dəyərsizləşmə zərərləri əks etdirilmiş aktivlər dəyərsizləşmə baxımından məcmu şəkildə qiymətləndirməyə daxil edilmir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi (davamı)

Dəyərsizləşmə zərərlerinin çəkilməsinin obyektiv sübutu olarsa, zərərin məbləği aktivlərin balans dəyəri ilə qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri (hələ çəkilməmiş gələcəkdə gözlənilən kredit zərərləri nəzərə alınmadan) arasında fərq kimi ölçülür. Aktivin balans dəyəri ehtiyat hesabının istifadə edilməsi hesabına azalır və zərərin məbləği mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir. Faiz gəlirləri azaldılmış balans dəyəri üzrə, aktiv üzrə ilkin effektiv faiz dərəcəsi əsasında hesablanmağa davam edir. Kreditlər və müvafiq ehtiyat kreditin qaytarılmasının realistik perspektivləri olmayanda və bütün təminat reallaşdırıldıqda və ya Bankın mülkiyyətinə keçdikdə silinir. Əgər növbəti ildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə zərərinin məbləği dəyərsizləşmə tanındıqdan sonra baş vermiş hadisə nəticəsində artır və ya azalarsa, əvvəl tanınmış dəyərsizləşmə zərəri ehtiyat hesabında düzəliş aparmaqla əks etdirilir. Gələcək silinmə sonradan bərpa edilirsə, bərpa məbləği mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

Qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri maliyyə aktivinin ilkin effektiv faiz dərəcəsi ilə diskont edilir. Kredit dəyişən faiz dərəcəsi ilə verilmişdirsə, dəyərsizləşmə zərərinin ölçülməsi üçün diskontun dərəcəsi, cari effektiv faiz dərəcəsi olacaqdır. Girov qoyulmuş maliyyə aktivləri üzrə qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyərinin hesablanması, girov aktivinin özgenikləşdirilməsinin mümkün olub-olmamasından asılı olmayaraq, girovun alınması və satılması ilə bağlı məsrəfləri çıxmaqla girov aktivinin özgenikləşdirilməsindən irəli gələn pul vəsaitləri hərəkətlərini əks etdirir.

Dəyərsizləşmənin məcmu şəkildə qiymətləndirilməsi məqsədilə maliyyə aktivləri Bankın daxili kredit reytingləri sistemi əsasında qruplara bölünür və bu zaman aktivin növü, iqtisadi sektoru, coğrafi mövqeyi, girovun növü, ödəniş vaxtının keçib-keçməməsi və digər müvafiq amillər kimi kredit riskinin xüsusiyyətləri nəzərə alınır.

Məcmu şəkildə dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilmiş maliyyə aktivləri qrupu üzrə pul vəsaitlərinin gələcək hərəkətləri bu qrupa daxil olan aktivlərin kredit riski xüsusiyyətləri ilə analoji xüsusiyyətlərə malik olan aktivlər üzrə zərərlərlə bağlı tarixi məlumat əsasında müəyyən edilir. Zərərlərlə bağlı tarixi məlumatda həmin məlumatın aid olduğu illərdə təsir göstərməmiş cari şəraitlərin təsirini əks etdirmək və keçmiş müddətin hazırda mövcud olmayan şəraitlərinin təsirini istisna etmək məqsədilə müşahidə edilən cari bazar məlumatı əsasında düzəlişlər edilir. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərində dəyişikliklərin qiymətləndirmələri hər il üçün müşahidə edilən bazarda müvafiq məlumatlardakı dəyişiklikləri (misaal üçün işsizlik səviyyəsi, daşınmaz əmlakın qiymətləri, əmtəə qiymətləri, ödəniş statusunda dəyişikliklər və ya qrupun çəkdiyi zərərləri və ya onların həcmi əks etdirən digər amilləri) əks etdirir. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin qiymətləndirilməsi üçün istifadə edilmiş metod və fərziyyələr müntəzəm qaydada yenidən baxılır ki, qiymətləndirilmiş zərərlərlə faktiki nəticələr arasındakı fərqlər azaldılsın.

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları üçün Bank hər hesabat tarixində investisiya və ya investisiyalar qrupunda dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübutun olub-olmamasını qiymətləndirir.

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları kimi təsnif edilən kapital investisiyaları ilə bağlı obyektiv dəyərsizləşmə sübutlarına investisiyanın ədalətli dəyərinin maya dəyərindən əhəmiyyətli və ya sürəkli şəkildə aşağı düşməsi daxildir. Dəyərsizləşmə sübutları mövcud olanda məcmu zərər – əvvəl mənfəət və ya zərərdə əks etdirilmiş investisiya üzrə dəyərsizləşmə zərərinə çıxmaqla alış dəyəri ilə cari ədalətli dəyər arasındakı fərq kimi ölçülür – digər ümumi gəlirin tərkibindən çıxarılır və mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir. Kapital investisiyaları üzrə dəyərsizləşmə zərərləri mənfəət və ya zərər vasitəsilə bərpa edilmir, onların dəyərsizləşmədən sonra ədalətli dəyərinin artması digər ümumi gəlirin tərkibində əks etdirilir.

Borc alətləri satış üçün mövcud olan alətlər kimi təsnif ediləndə dəyərsizləşmə amortizasiya hesablanmış dəyərlə uçota alınan maliyyə aktivləri ilə eyni prinsiplərlə qiymətləndirilir. Gələcək faiz gəliri azaldılmış balans dəyərinə əsaslanır və dəyərsizləşmə zərərinin ölçülməsi məqsədilə gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin diskont edilməsi üçün istifadə edilən faiz dərəcəsi ilə hesablanır. Faiz gəliri mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir. Əgər növbəti ildə borc alətinin ədalətli dəyəri artırsa və bu artma obyektiv olaraq dəyərsizləşmə zərərləri mənfəət və ya zərərdə əks etdirildikdən sonra baş vermiş hadisə ilə bağlıdırsa, dəyərsizləşmə zərəri mənfəət və ya zərərdə bərpa edilir.

Kreditlərin restrukturizasiyası

İmkan dairəsində Bank girova yiyələnmək əvəzinə kredit şərtlərini dəyişdirməyə çalışır. Buna müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş ödəniş müddətlərinin uzadılması və yeni kredit şərtlərinin razılaşdırılması daxildir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi (davamı)

Bu restrukturizasiyanın uçot qaydası aşağıda təqdim olunur:

- ▶ Kreditin valyutası dəyişmişdirsə, köhnə kredit uçotdan çıxarılır və yeni kredit tanınır;
- ▶ Kreditin restrukturizasiyası borcalanın maliyyə çətinlikləri ilə bağlı deyilsə, Bank aşağıda təsvir olunan maliyyə öhdəlikləri üçün tətbiq edilən eyni yanaşmadan istifadə edir;
- ▶ Kreditin restrukturizasiya borcalanın maliyyə çətinlikləri ilə bağlıdırsa və kredit restrukturizasiyadan sonra dəyərsizləşirsə, Bank ilkin effektiv faiz dərəcəsindən istifadə etməklə diskont edilmiş yeni pul vəsaitlərinin hərəkətinin cari dəyəri ilə dövr üzrə ehtiyat xərclərində restrukturizasiyadan əvvəlki balans dəyəri arasında fərq tanıyır. Restrukturizasiyadan sonra kredit dəyərsizləşməsə, Bank effektiv faiz dərəcəsini yenidən hesablayır.

Yeni şərtlər müəyyən ediləndə kreditin vaxtı keçmiş hesab olunmur. Bütün şərtlərin yerinə yetirilməsindən və gələcək ödənişlərin mümkünlüyündən əmin olmaq məqsədilə Bankın rəhbərliyi restrukturizasiya edilmiş kreditləri daim nəzərdən keçirir. Belə kreditlər fərdi və ya məcmu qaydada dəyərsizləşməyə məruz qalmaqda davam edir və onların ödənilən dəyəri kredit üzrə ilkin və ya cari effektiv faiz dərəcəsini istifadə etməklə hesablanır.

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması

Maliyyə aktivləri

Maliyyə aktivini (və ya müvafiq hallarda maliyyə aktivinin bir hissəsi və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun bir hissəsi) aşağıdakı hallarda uçotdan çıxarılır:

- ▶ aktivdən pul vəsaitlərini əldə etmək hüquqlarının vaxtı başa çatmışdır;
- ▶ Bank özünün aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarını üçüncü tərəfə köçürmüş və ya aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüququnu saxlayaraq, üzərinə aktivdən pul vəsaitlərini "tranzit" razılaşması əsasında tam məbləğdə və çox yubanmadan ödəmək öhdəliyini götürmüşdür; və
- ▶ Bank: (a) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini köçürmüş; (b) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini köçürməmiş və ya özündə saxlamamış, lakin onlar üzrə nəzarət hüququnu köçürmüşdür.

Bank aktivdən pul vəsaitləri hərəkətini almaq hüququnu köçürmüş və aktiv üzrə risk və səmərələrin əksəriyyətini nə köçürməmiş, nə onları özündə saxlamamış, nə də aktiv üzrə nəzarət hüququnu köçürməmişdirsə, aktiv, Bankın həmin aktivdə davam edən iştirakı müqabilində əks etdirilir. Köçürülmüş aktiv üzrə zəmanət formasında aktivdə iştirakın davam etməsi aktivin ilkin balans dəyəri ilə Bankdan tələb oluna biləcək maksimal ödəniş məbləğindən az olanı ilə ölçülür.

Aktivdə iştirak, köçürülmüş aktiv üzrə yazılı və/və ya satın alınmış opsiya (o cümlədən nağd hesablaşma əsaslı opsiya və ya analoji alət) formasında davam edirsə, Bankın davam edən iştirakının həddi köçürülən aktivin Bank tərəfindən geri alınacaq dəyərinə bərabərdir. Lakin ədalətli dəyərlə qiymətləndirilən aktiv üzrə yazılı "put" opsiyanı (o cümlədən nağd hesablaşma əsaslı opsiya və ya analoji alət) istisna təşkil edir və bu halda Bankın davam edən iştirakının həddi, köçürülən aktivin ədalətli dəyəri və opsiyanın icra qiymətindən az olanı ilə məhdudlaşır.

Maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəliyi müvafiq öhdəlik icra edildikdə, ləğv edildikdə və ya vaxtı başa çatdıqda uçotdan çıxarılır.

Mövcud olan bir maliyyə öhdəliyi eyni kreditör qarşısında tam fərqli şərtlərlə digəri ilə əvəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtlərinə əhəmiyyətli düzəlişlər edildikdə, belə əvəz etmə və ya düzəliş ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılmasını və yeni öhdəliyin tanınmasını tələb edir və müvafiq balans dəyərlərindəki fərqlər mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

Maliyyə zəmanətləri

Normal biznes fəaliyyətində Bank akkreditivlər və zəmanətlərdən ibarət olan maliyyə zəmanətləri verir. Maliyyə zəmanətləri maliyyə hesabatlarında ilk öncə ədalətli dəyərlə "Digər öhdəliklər" maddəsində alınmış komissiya haqqı məbləğində əks etdirilir. İlkin əks etdirmədən sonra Bankın hər bir zəmanət üzrə öhdəliyi aşağıdakı məbləğlərdən yuxarı olanı ilə ölçülür: amortizasiya hesablanmış komissiya haqqı və zəmanətdən irəli gələn maliyyə öhdəliyinin ödənilməsi üçün tələb olunan məsrəflərin ən yaxşı qiyməti.

Maliyyə zəmanətləri ilə bağlı öhdəliyin artması mənfəət və ya zərərdə nəzərə alınır. Alınmış komissiya haqqı mənfəət və ya zərər zəmanətin müddəti üzrə bərabər hissələrə bölünməklə əks etdirilir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Vergilər

Cari mənfəət vergisi xərci Azərbaycan Respublikasının qanunları əsasında hesablanır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri öhdəlik metodundan istifadə etməklə müvəqqəti fərqlər üzrə hesablanır. Təxirə salınmış mənfəət şirkətlərin birləşməsi olmayan əməliyyat zamanı qudvilin və ya aktiv və ya öhdəliyin ilkin tanınmasından irəli gəlməyəndə və əməliyyat zamanı nə uçot mənfəətinə, nə də vergiyə cəlb edilən mənfəətə və ya zərəərə təsir göstərmədiyi hallarda, təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivlərinin və öhdəliklərinin vergi bazası və onların maliyyə hesabatları məqsədləri üçün balans dəyərləri arasında bütün müvəqqəti fərqlər üzrə müəyyən edilir.

Təxirə salınmış vergi aktivləri yalnız bu dərəcədə müəyyən edilir ki, çıxılan müvəqqəti fərqlərin istifadə edilə bilməsi üçün vergiyə cəlb edilən mənfəətin mövcud olması ehtimalı olsun. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və öhdəlikləri, hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya əsas etibarlı ilə qüvvədə olan vergi dərəcələri və vergi qanunları əsasında aktivlərin satıldığı və ya öhdəliklərin yerinə yetirildiyi müddətdə tətbiq edilən vergi dərəcələri ilə ölçülür.

Bundan əlavə, Azərbaycanda Bankın fəaliyyəti ilə bağlı müxtəlif əməliyyat vergiləri tətbiq edilir. Bu vergilər ümumi və inzibati xərclərin tərkibinə daxil edilir.

Cari və təxirə salınmış vergi mənfəət və ya zərərdə tanınır, lakin cari və təxirə salınmış vergi digər ümumi gəlirdə və ya birbaşa kapitalda tanınan maddələrə aiddirsə, cari və təxirə salınmış vergi də, müvafiq olaraq, digər ümumi gəlirdə və ya birbaşa kapitalda tanınır.

Əmlak və avadanlıqlar

Avadanlıqlar, gündəlik xidmət xərcləri istisna olmaqla, yığılmış köhnəlməni və hər hansı tanınmış dəyərsizləşmə zərərinə çıxmaqla maya dəyəri ilə tanınır. Tanıma meyarına uyğun gələndə, avadanlıqların bir hissəsinin əvəz etdirilməsi xərcləri yaranan zaman həmin dəyərə daxil edilir.

Avadanlığın balans dəyəri dəyərsizləşmə baxımından balans dəyərinin qaytarılmayacağını göstərən hadisələr baş verəndə və ya şəraitlər dəyişəndə yenidən qiymətləndirilir.

İlk olaraq maya dəyəri ilə tanındıqdan sonra əmlak (binalar) yenidən qiymətləndirilmiş dəyərlə uçota alınır. Həmin yenidən qiymətləndirilmiş dəyər yenidən qiymətləndirmə tarixində ədalətli dəyərdən sonradan yığılmış köhnəlməni və sonradan yığılmış dəyərsizləşmə zərərlərini çıxmaqla müəyyən edilir. Qiymətləndirmə kifayət qədər tez-tez aparılır ki, yenidən qiymətləndirilən aktivin ədalətli dəyərinin balans dəyərindən çox fərqli olmaması təmin olunsun.

Yenidən qiymətləndirmə üzrə hər hansı əlavə məbləğ digər ümumi gəlirə daxil edilmiş əmlak və avadanlıqlar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatına aid edilir. Lakin yenidən qiymətləndirmə üzrə hər hansı əlavə vəsait əvvəllər mənfəət və ya zərərdə əks etdirilmiş həmin aktivin dəyərinin yenidən qiymətləndirmə nəticəsində azalmasını ləğv etdiyi halda, bu artma mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir. Yenidən qiymətləndirmə üzrə kəsir mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir, lakin bu halda həmin aktiv üzrə əvvəlki əlavə məbləğlə birbaşa əvəzləşdirilən kəsir əmlak və avadanlıqlar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatında əlavə məbləğlə birbaşa əvəzləşdirilir.

Əmlak və avadanlıqlar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatından bölüşdürülməmiş mənfəətə illik köçürmə aktivlərin yenidən qiymətləndirilmiş balans dəyəri əsasında köhnəlmə ilə aktivlərin maya dəyəri əsasında köhnəlmə arasındakı fərq üçün aparılır. Satış zamanı satılan konkret aktivə aid olan hər hansı yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı bölüşdürülməmiş mənfəətə köçürülür.

Aktiv istifadə edilmək üçün hazır olduğu andan bu aktiv üzrə köhnəlmə hesablanmağa başlayır. Köhnəlmə aktivlərin balans dəyərlərini aşağıda göstərilən proqnozlaşdırılan istifadə müddətləri üzrə bərabər hissələrə bölməklə hesablanır:

	<u>İllər</u>
Binalar	20
İcarəyə götürülmüş aktivlərin əsaslı təmiri	10
Kompüterlər və digər avadanlıqlar	5
Mebel, qurğu, nəqliyyat vasitələri və digər	5

Aktivlərin qalıq dəyərləri, istifadə müddətləri və metodlar yenidən baxılaraq, hər maliyyə ilinin sonunda lazım olduqca yeniləşdirilir.

Təmir və rekonstruksiya xərcləri çəkildikcə xərclərə aid edilir və kapitalaşdırılmalı olduğu hallar istisna olmaqla, ümumi və inzibati xərclərə daxil edilir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlər kompüter proqramlarından və lisenziyalardan ibarətdir.

Ayrıca alınmış qeyri-maddi aktivlər ilk olaraq maya dəyəri ilə tanınır. İlk tanımadan sonra qeyri-maddi aktivlər yığılmış köhnəlmə və yığılmış dəyərsizləşmə zərərlerini çıxmaqla maya dəyəri ilə əks etdirilir. Qeyri-maddi aktivlərin istifadə müddətləri məhdud müddətlər kimi müəyyən edilmişdir. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərə 1-10 illik istifadə müddəti üzrə amortizasiya hesablanır və həmin qeyri-maddi aktivlər üzrə mümkün dəyərsizləşmə əlamətləri mövcud olanda dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirmə aparılır.

Ehtiyatlar

Bank keçmiş hadisələr nəticəsində hüquqi və ya işgüzar praktikadan irəli gələn öhdəliklərə malik olduqda, bu öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi resursların sərf olunmasının ehtimalı böyük olduqda və öhdəliklərin məbləği kifayət qədər dəqiq ehtimal edilə bildikdə ehtiyatlar uçota alınır.

Pensiya təminatı və işçilərə digər ödənişlər üzrə öhdəliklər

Bank işə götürənin cari ödəmələrinin işçilərə ümumi əmək haqqı ödənişlərinin müəyyən faizi kimi hesablanmasını nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının dövlət pensiya təminatı sistemindən əlavə hər hansı fərdi pensiya təminatı sistemində malik deyildir. Bu xərclər müvafiq əmək haqqının aid olduğu hesabat dövründə əks etdirilir. Bundan əlavə, Bank əmək fəaliyyəti başa çatdıqdan sonra işçilərə əhəmiyyətli ödənişlər aparmalı deyildir.

Səhmdar kapitalı

Səhmdar kapitalı

Adi səhmlər səhmdar kapitalı kimi təsnif edilir. Şirkətlərin birləşməsi istisna olmaqla, yeni səhmlərin buraxılması ilə birbaşa bağlı olaraq üçüncü tərəflərə ödənişlərə çəkilən xərclər kapitalın tərkibində həmin emissiya nəticəsində əldə edilmiş məbləğin azalması kimi əks etdirilir. Əldə edilmiş vəsaitlərin ədalətli dəyərinin buraxılmış səhmlərin nominal dəyərindən və səhmdarların digər kapitala ödənişlərindən artıq məbləği əlavə kapital kimi əks etdirilir.

Dividendlər

Dividendlər, yalnız hesabat tarixindən gec olmayaraq elan edildiyi halda, öhdəlik kimi əks etdirilir və hesabat tarixinə kapitalın məbləğindən çıxılır. Dividendlər haqqında məlumat hesabat tarixindən əvvəl və eləcə də hesabat tarixindən sonra, lakin maliyyə hesabatları təsdiq edildikdən əvvəl təklif və ya elan edildikdə açıqlanır.

Şərti öhdəliklər və aktivlər

Şərti öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onların ödənilməsi üçün ehtiyatların xərclənməsi ehtimalı az olanda, maliyyə hesabatlarında açıqlanır. Şərti aktivlər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onlarla bağlı iqtisadi faydaların daxil olması ehtimal ediləndə maliyyə hesabatlarında açıqlanır.

Gəlir və xərclərin tanınması

Gəlirlər, ödənişin nə zaman edildiyindən asılı olmayaraq, Bank tərəfindən iqtisadi səmərənin əldə edilməsi ehtimal ediləndə və xərclər etibarlı şəkildə ölçülə biləndə tanınır. Gəlirlərin tanınması üçün aşağıdakı xüsusi tanıma meyarları da qarşılanmalıdır.

Faiz və analogi gəlir və xərclər

Ticarət aktivləri və ya satış üçün mövcud olan aktivlər kimi təsnif edilmiş faiz hesablanan qiymətli kağızlar və amortizasiya olunmuş dəyəri ilə qiymətləndirilən bütün maliyyə alətləri üzrə faiz gəlirləri və ya xərcləri effektiv faiz dərəcəsi ilə tanınır. Həmin dərəcə qiymətləndirilən gələcək pul vəsaitləri ödənişlərini və ya daxilolmalarını maliyyə alətinin ehtimal edilən istifadə müddəti və ya daha qısa müddət ərzində maliyyə aktivinin və ya öhdəliyinin xalis balans dəyərində diskontlaşdırır. Hesablama zamanı maliyyə aləti üzrə bütün müqavilə şərtləri (müasir üçün əvvəlcədən ödəmə imkanı), eləcə də alətlə bilavasitə bağlı olan və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün haqlar və əlavə xərclər nəzərə alınır, lakin gələcək kredit zərərləri nəzərə alınmır. Bank maliyyə aktivləri və ya öhdəlikləri üzrə ödəniş və daxilolmalara dair qiymətləndirmələrinə yenidən baxdıqda, həmin aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə düzəlişlər edir. Düzəliş edilmiş balans dəyəri ilkin effektiv faiz dərəcəsi əsasında hesablanır və balans dəyərində dəyişiklik faiz gəliri və ya xərci kimi tanınır. Maliyyə aktivinin və ya analogi maliyyə aktivləri qrupunun dəyəri dəyərsizləşmə zərərinə görə azalarsa, faiz gəliri, yeni balans dəyərinə ilkin effektiv faiz dərəcəsinə təbiiq etməklə əks etdirilir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Gəlir və xərclərin tanınması (davamı)

Haqq və komissiyalar

Bank haqq və komissiya gəlirini müştərilərə göstərdiyi müxtəlif xidmətlərdən əldə edir. Haqq və komissiya gəlirinə xidmətlər göstərildikcə gəlir kimi tanınan pul vəsaitlərinin toplanması və pul vəsaitlərinin çıxarılması üçün haqlar, müştəri xidmətləri üzrə haqlar, plastik kartlarla əməliyyatlar və digər xidmət haqları daxildir. Haqq və komissiya xərclərinə plastik kartlara, pul vəsaitlərinə, müştərilərlə hesablaşmalara və investisiya qiymətli kağızları ilə əməliyyatlara aiddir.

Dividend gəliri

Bank ödənişi almaq hüququnu əldə edəndə gəlir tanınır.

Xarici valyutanın çevrilməsi

Maliyyə hesabatları Bankın funksional və təqdimat valyutası olan AZN ilə təqdim edilir. Xarici valyutalarla aparılan əməliyyatlar ilk öncə əməliyyat tarixində qüvvədə olan valyuta məzənnəsi ilə funksional valyutaya çevrilir. Xarici valyuta ilə olan monetar aktivlər və öhdəliklər hesabat tarixinə məzənnədən istifadə etməklə funksional valyutaya çevrilir. Xarici valyutalarla olan əməliyyatların çevrilməsindən yaranan bütün fərqlər mənfəət və ya zərərdə "Xarici valyutalarla əməliyyatlar üzrə xalis gəlir (zərər)" maddəsi üzrə tanınır. Xarici valyuta ilə olan və maya dəyəri ilə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr əməliyyat tarixinə mövcud olan məzənnəyə görə çevrilir. Xarici valyuta ilə olan və ədalətli dəyərle qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr ədalətli dəyərin təyin edildiyi tarixdə mövcud olan məzənnəyə görə çevrilir.

Xarici valyuta ilə əməliyyatın müqavilə məzənnəsi ilə ARMB-nin həmin əməliyyat tarixinə rəsmi məzənnəsi arasında fərqlər diling əməliyyatları üzrə gəlirlərə daxil edilir.

Bank hazırkı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında 31 dekabr tarixinə olan aşağıdakı rəsmi məzənnələrdən istifadə etmişdir:

	2017	2016
1 ABŞ dolları	AZN 1.7001	AZN 1.7707
1 avro	AZN 2.0307	AZN 1.8644

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərtlər

Bankın maliyyə hesabatları buraxıldığı tarixə qədər buraxılmış, lakin qüvvəyə minməmiş standartlar aşağıda təqdim olunur. Bank bu standartlar (müvafiq hallarda) qüvvəyə mindikdə onları tətbiq etmək niyyətindədir.

9 sayılı MHBS "Maliyyə alətləri"

2014-cü ilin iyul ayında MUBSK 9 sayılı "Maliyyə alətləri" adlı MHBS-ni buraxmışdır. Bu versiya 39 sayılı "Maliyyə alətləri: Tanıma və Ölçmə" adlı MUBS-u əvəz edir. 9 sayılı MHBS təsnifləşdirmə və ölçmə, dəyərsizləşmə və hecinq uçotunu özündə ehtiva edir. 9 sayılı MHBS 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvədədir. Hecinq uçotu istisna olmaqla, retrospektiv tətbiq tələb edilir, lakin müqayisəli məlumatın təqdim edilməsi məcburi deyil.

Bank 1 yanvar 2018-ci il tarixində ümumi keçid effektini açılış bölüşdürülməmiş mənfəətdə tanımaqla yeni standartı qəbul etməyi planlaşdırır və müqayisəli məlumatı yenidən hesablamayacaq. Bank 9 sayılı MHBS-nin qəbul edilməsinin təsirinə rəqəmlə ifadəsini müəyyən etməkdədir, lakin bu təsirin heç bir məntiqəuyğun təxmini hələ ki, təqdim edilməmişdir.

(a) Təsnifləşdirmə və ölçmə

9 sayılı MHBS-yə əsasən "yalnız əsas məbləğin və faizin ödənilməsi" (YƏMFÖ) meyarına uyğun gəlməyən bütün borc maliyyə aktivləri ilkin tanınma zamanı mənfəət və zərərdə ədalətli dəyərle ölçülən aktivlər (MZƏD) kimi təsnifləşdirilir. Bu meyarla uyğun olaraq, "əsas kreditləşmə sazişi"ne uyğun olmayan borc alətləri, məsələn, əlaqədar konvertasiya opsiyonları və ya "reğress hüququ olmayan" kreditlər kimi alətlər MZƏD ilə ölçülür. YƏMFÖ meyarına cavab verən borc maliyyə aktivləri üçün, ilkin tanınmada təsnifat bu alətlərin idarə olunduğu biznes modelinə əsasən müəyyən edilir:

- ▶ "yığılmaq üçün saxlanılan" əsasda idarə olunan alətlər amortizasiya olunmuş dəyərle ölçülür;
- ▶ "yığılmaq və satış üçün saxlanılan" əsasda idarə olunan alətlər digər ümumi gəlirdə ədalətli dəyərle ölçülür (DÜGƏD);
- ▶ ticarət maliyyə aktivləri daxil olmaqla digər əsaslarla idarə olunan alətlər mənfəət və zərərdə ədalətli dəyərle ölçülür.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərhlər (davamı)

Alətin DÜGƏD kimi təsnifləşdirilməsi yekun olaraq təyin edildiyi hallar istisna olmaqla, kapital maliyyə aktivləri ilkin tanınmada MZƏD ilə ölçülən alət kimi təsnifləşdirilməlidir. DÜGƏD kimi təsnif edilən kapital investisiyaları üçün dividend gəliri istisna olmaqla, bütün realizasiya edilmiş və realizasiya edilməmiş gəlir və zərərlər, sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərəre təsnifləşdirilməyərək, digər ümumi gəlirdə tanınır.

Maliyyə öhdəliklərinin təsnifatı və ölçülməsi hazırkı 39 sayılı MUBS-un tələbləri ilə müqayisədə əsas etibarını dəyişməz olaraq qalır. Törəmə alətlər MZƏD ilə ölçülməkdə davam edəcəkdir.

Hazırda ədalətli dəyərde saxlanılan bütün maliyyə aktivlərini Bank ədalətli dəyərle ölçməyə davam etməyi ehtimal edir. Hal-hazırda satış üçün mövcud olan alətlər kimi saxlanılan və gəlir və zərərləri digər ümumi gəlirdə qeydə alınmış kvotasiya edilmiş kapital paylarının əksəriyyəti, əksinə, mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərle ölçüləcək, bu da uçota alınmış mənfəət və ya zərərlərin dəyişkənliyini artıracaq. Bu qiymətli kağızlarla əlaqədar yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı bölüşdürülməmiş mənfəətə yenidən təsnifləşdiriləcəkdir. Bank birjada qeydiyyatı alınmamış şirkətlərdə müəyyən səhmləri DÜGƏD kimi təyin etməyi ehtimal edir.

Ticarət borcları və pay qiymətli kağızları MZƏD kimi təsnifləşdirilməyə davam edəcəkdir. Hal-hazırda satış üçün mövcud olan altələr kimi təsnifləşdirilmiş borc qiymətli kağızlarının 9 sayılı MHBS-yə əsasən DÜGƏD ilə ölçülməsi gözlənilir, çünki Bank bu aktivləri yalnız müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş pul vəsaitlərinin hərəkətini toplamaq üçün saxlamağı deyil, eyni zamanda nisbətən tez-tez əhəmiyyətli məbləğdə satmağı da ehtimal edir. Kreditlərin böyük əksəriyyəti YƏMFÖ meyarına uyğun gələcəyi gözlənilir və amortizasiya olunmuş dəyərle ölçülməyə davam edəcək, lakin bəzi kreditlər MZƏD kimi təsnifləşdiriləcəkdir.

(b) Dəyersizləşmə

9 sayılı MHBS Bankdan bütün amortizasiya hesablanmış dəyər və ya DÜGƏD ilə tanınan borc maliyyə aktivləri, eyni qayda da kredit təəhhüdləri və maliyyə zəmanətləri üzrə gözlənilən kredit zərərləri (GKZ) üçün ehtiyat yaratmağı tələb edir, Ehtiyat növbəti on iki ay ərzində defolt ehtimalı ilə bağlı GKZ-yə əsaslanır, lakin kredit riski əmələ gəldiyi andan etibarən əhəmiyyətli artdığı təqdirdə ehtiyat aktivin istifadə müddəti üzrə GKZ-yə əsaslanır. Maliyyə aktivini "satın alınmış və ya əmələ gəlmiş dəyersizləşmiş kredit" (SƏDK) tərifinə uyğundursa, ehtiyat istifadə müddəti üzrə GKZ-dəki dəyişikliyə əsaslanır.

Bank, portfelin aşağıdakı seqmentlərində müştəri reytinginin təyin edilməsi metodologiyasını qurmuşdur: Korporativ müştərilər, KOM-lar, Maliyyə təşkilatları və Pərakəndə / Fərdi müştərilər. Təyin edilmiş reyting hər bir müştəri üzrə qayıdan defolt ehtimalıdır (PD).

Bank hər bir hesabat dövrünün sonunda maliyyə aləti üzrə kredit riskinin ilkin tanınmadan sonra əhəmiyyətli artıb-artmadığının qiymətləndirilməsi siyasətini təsis etmişdir. Bank kreditlərini Mərhələ 1, Mərhələ 2, Mərhələ 3 və SƏDK üzrə qruplaşdırır. EFD-ə yaxınlaşmaqla diskont edilmiş, gözlənilən pul vəsaitlərinin çatışmazlığını ölçmək üçün Bank GKZ-yi mümkünlük baxımından ölçülmüş üç ssenari əsasında hesablayır. Özünün GKZ modellərində Bank geniş miqyaslı proqnoz məlumatlarına, məsələn kredit riski komponentlərinin (PD, LGD və EAD) qiymətləndirmələrinə inteqrasiya olunmuş iqtisadi göstəricilərə əsaslanır. Dəyersizləşmə zərərləri və azad etmələr maliyyə aktivinin ümumi balans dəyərinə düzəliş kimi uçota alınan modifikasiya zərərlərindən ayrı olaraq uçota alınır və açıqlanır.

Bank hesab edir ki, ilkin tanınmadan sonra kredit reytingi əhəmiyyətli dərəcədə pisləşdikdə kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artmışdır. Əhəmiyyətli pisləşmə səviyyəsi seqmentdən seqmentə fərqlənir və 2-ci və 3-cü pillə arasında və ya müəyyən edilmiş limit daxilində dəyişir. Bank həmçinin aktiv üzrə kredit riskinin əhəmiyyətli artmasına təkən vermək üçün ikinci dərəcəli keyfiyyət metodunu tətbiq edir, məsələn müştərinin / obyektin müşahidə siyahısına daxil edilməsi və ya hesabın saxlanması. Kredit reytinginin dəyişməsindən asılı olmayaraq müqavilə ödənişləri 30 gündən artıqdırsa, kredit riski ilkin tanıma anından etibarən əhəmiyyətli artmış hesab olunur.

Borcalan seqmentdən asılı olaraq müqavilə ödənişlərini 90 gün gecikdirsə, Bank maliyyə alətinin defolt olduğunu və buna görə də GKZ hesablamaları üçün Mərhələ 3-ün (dəyersizləşmiş kredit) əmələ gəldiyini hesab edir. Bank kassa və banklararası qalıqlarını defolt hesab edir və gün ərzində tələb olunan ödənişlər fərdi müqavilələrdə göstərilirdiyi kimi müəssisənin bağlanması ilə ödənilməyəndə dərhal tədbirlər görür. Müştərinin defolt vəziyyətində olub-olmamasını keyfiyyət baxımından qiymətləndirilməsi çərçivəsində Bank ödənişin ehtimal edilmədiyini göstərə bilən bir sıra halları da nəzərdən keçirir.

Bank GKZ-ni SƏDK aktivləri, kreditin dəyersizləşməsi amilləri olan əhəmiyyətli aktivlər və kredit riskinin əhəmiyyətli artması amilləri olan müəyyən aktivlər üçün fərdi əsasla hesablayır. Bank bütün digər siniflərdən olan aktivləri homogen borcalanlar qruplarına bölərək GKZ-ni məcmu şəkildə hesablayır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərhlər (davamı)

15 sayılı MHBS "Müştərilərlə müqavilələrdən gəlirlər"

2014-cü ilin may ayında buraxılmış və 2016-cı ilin aprel ayında düzəlişlər edilmiş 15 sayılı MHBS, MHBS-nin gəlirlərin tanınması üzrə bütün cari tələblərini əvəz edir. Standart 1 yanvar 2018-ci il tarixində və bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə retrospektiv qaydada tam və ya düzəlişlər edilmiş şəkildə tətbiq edilməlidir. Bank yeni standartı düzəlişlər edilmiş retrospektiv metod işlədərək, 1 yanvar 2018-ci il tarixində ilkin bölüşdürülməmiş mənfəətə məcmu keçidin təsirini tanımaqla qəbul etməyi planlaşdırır.

15 sayılı MHBS müştərilərlə müqavilələrdən irəli gələn gəlirləri uçota almaq üçün 5 mərhələli model tətbiq edir. 15 sayılı MHBS-yə görə gəlirlər müəssisənin müştəriyə göndərdiyi mallar və ya xidmətlər əvəzində alınması gözlənilən vəsaiti əks etdirən məbləğdə tanınır. Lakin maliyyə alətlərinin və lizinqlərin tərkib hissəsi olan faiz və komissiya gəliri 15 sayılı MHBS-nin əhatə dairəsindən kənara çıxır və tətbiq edilən digər standartlarla tənzimlənəcək (9 sayılı MHBS və 16 sayılı MHBS "Lizinqlər"). Nəticədə Bankın gəlirinin əksəriyyəti bu standartın qəbulunun təsirinə məruz qalmayacaq.

16 sayılı MHBS "İcarələr"

16 sayılı MHBS 2016-cı ilin yanvar ayında buraxılmış və 17 sayılı MUBS "İcarələr", BMHŞK 4 "Müqavilədə İcarə Əlamətlərinin Mövcudluğunun Müəyyən Edilməsi" Şərhi, Standartların Şərhi Komitəsinin ("SŞK") 15 sayılı "Əməliyyat icarələri-həvəsləndirmələr" Standartı və SŞK "İcarənin hüquqi forması da daxil olmaqla əməliyyatın mahiyyətinin qiymətləndirilməsi" 27 sayılı Standartını əvəz edir. 16 sayılı MHBS icarələrin tanınması, ölçülməsi, təqdim edilməsi və açıqlanması prinsiplərini müəyyən edir və icarəyə götürənlərdən bütün icarələri 17 sayılı MUBS əsasında maliyyə icarələrinin uçotu ilə eyni qaydada yeganə balans hesabatı modeli əsasında uçota alınmasını tələb edir. Standarta icarəyə götürənlər üçün iki tanıma istisnası daxildir – "azdəyərli" aktivlərin icarəsi və qısamüddətli lizinqlər (icarə müddəti 12 aydan çox olmayan icarələr).

İcarə başladığı tarixdə icarəyə götürən icarə ödənişlərinin aparılması öhdəliyini (yəni icarə öhdəliyini) və icarə müddəti ərzində müvafiq aktiv istifadə etmək hüququndan ibarət olan aktivini (yəni istifadə hüququ aktivini) tanıyır.

İcarəyə götürənlər icarə öhdəliyi üzrə faiz xərcini və istifadə hüququ aktivini üzrə köhnə xərcini ayrıca tanımalıdırlar. Bundan əlavə icarəyə götürənlər müəyyən hadisələr baş verəndə (məsələn, icarə müddəti dəyişəndə, bu ödənişləri müəyyən etmək üçün istifadə edilən əmsal və dərəcələrdə dəyişikliklər olduğuna görə gələcək icarə ödənişləri dəyişəndə) icarə öhdəliyini yenidən hesablamalıdırlar. İcarəyə götürən ümumiyyətlə icarə öhdəliyinin yenidən hesablanması istifadə hüququ aktivinə düzəliş kimi tanımalıdır.

16 sayılı MHBS əsasında icarəyə verənin uçotu hazırda 17 sayılı MUBS-a uyğun uçot qaydasından əhəmiyyətli fərqlənir. İcarəyə verənlər bütün icarələri 17 sayılı MUBS-da nəzərdə tutulan həmin təsnifata uyğun olaraq təsnif etməyə və iki icarə növünü: əməliyyat və maliyyə icarələrini ayırmağa davam edəcək.

16 sayılı MHBS həmçinin icarəyə götürənlərdən və icarəyə verənlərdən 17 sayılı MUBS-un tələbləri ilə müqayisədə məlumatların daha geniş açıqlanmasını tələb edir.

16 sayılı MHBS 1 yanvar 2019-cu il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir. Erken tətbiq etməyə yalnız müəssisə 15 sayılı MHBS-ni tətbiq etdikdən sonra yol verilir. İcarəyə götürən standartı ya tam retrospektiv, ya da düzəlişlər edilmiş retrospektiv qaydada tətbiq edə bilər. Standartın keçid müddələri müəyyən azad etmələrə yol verir. 2018-ci ildə Bank 16 sayılı MHBS-nin maliyyə hesabatlarına potensial təsirini qiymətləndirməyə davam edəcək.

2012-2014-cü illərdə (2016-cı ilin dekabr ayında buraxılan) MHBS-yə illik təkmilləşdirmələr

Bu təkmilləşdirmələrə aşağıdakılar daxildir:

22 sayılı MHBSK Şərhi "Valyuta əməliyyatları və avans ödənişləri"

Bu Şərh izah edir ki, avans məbləğinə aid olan əlaqəli aktivin, xərcin və ya gəlirin (və ya bunların bir hissəsinin) ilkin tanınmasında istifadə ediləcək spot valyuta məzənnəsinin müəyyənləşdirilməsində əməliyyat tarixi olaraq müəssisə tərəfindən avans ödənişindən irəli gələn qeyri-monetar aktiv və ya qeyri-monetar öhdəlik ilkin olaraq tanındığı tarix hesab edilir. Bu şərh 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrlərinə tətbiq edilir. Bankın cari təcrübəsinin Şərhə uyğun olmasını nəzərə alaraq, Bank maliyyə hesabatlarına hər hansı təsirin göstəriləcəyini gözləmir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərtlər (davamı)

23 sayılı MHBŞK Şərhi "Mənfəət vergisinin uçotu ilə bağlı qeyri-müəyyənlik"

Bu Şərh, mənfəət vergisinin uçotu 12 sayılı MUBS-un tətbiq edilməsinə təsir göstərən qeyri-müəyyənliklərlə bağlı olduğu hallarda verginin uçot qaydasını müəyyən edir, 12 sayılı MUBS-un əhatə dairəsindən kənar olan vergilərə və ya tutumlara tətbiq edilmir və qeyri-müəyyən vergi uçotu ilə bağlı faiz və cərimələrə aid tələbləri özündə əks etdirmir.

Müəssisə, hər bir qeyri-müəyyən vergi rejimini ayrı-ayrılıqda və ya bir və ya daha çox digər qeyri-müəyyən vergi rejimi ilə birlikdə nəzərdən keçirilməli olub-olmadığını müəyyənləşdirməlidir. Qeyri-müəyyənliyin həlli yollarından qabaqcadan daha çox xəbər verən yanaşma tətbiq edilməlidir.

Şərh həmçinin, vergi orqanlarının vergi rejimlərinin araşdırılması ilə əlaqədar müəssisələrin fərziyyələrinə, eləcə də onların fakt və şəraitlərdəki dəyişiklikləri necə qiymətləndirməsinə toxunur.

Bu şərh 1 yanvar 2019-cu il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrlərinə tətbiq edilir, lakin müəyyən keçid azad etmələri mümkündür. Bank bu şərh qüvvəyə mindiyi tarixdən tətbiq edəcək. Bank mürəkkəb vergi mühitində fəaliyyət göstərdiyi üçün Şərhlərin tətbiqi maliyyə hesabatlarına və tələb olunan açıqlamalara təsir göstərə bilər. Bundan əlavə, Banka Şərhi vaxtında tətbiq etmək üçün zəruri olan məlumatları əldə etmək məqsədilə proses və prosedurları müəyyənləşdirməlidir.

4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və ehtimalları

Bankın uçot qaydalarını tətbiq edərkən, rəhbərlik, qiymətləndirmələrdən əlavə, maliyyə hesabatlarında əks etdirilmiş məbləğlərə daha əhəmiyyətli təsir göstərmiş aşağıdakı mühakimələrdən istifadə etmiş və ehtimallar vermişdir:

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmiş maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri fəal bazardan əldə edilə bilməyəndə, onlar riyazi modellərin işlədilməsini daxil edən müxtəlif qiymətləndirmə mexanizmlərindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Bu modellər üçün ilkin verilənlər mümkün olanda müşahidə edilə bilən bazardan götürülür, mümkün olmayanda isə ədalətli dəyərlərin müəyyən edilməsi üçün müəyyən dərəcədə mühakimələrin istifadə edilməsi tələb olunur. Əlavə təfəsilatlar Qeyd 25-də təqdim olunur.

Kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat

Bank müntəzəm qaydada kreditlərinin və debitor borclarının dəyərsizləşmə baxımından təhlilini aparır. Kredit zərəri üçün ehtiyat ayırmaq məqsədilə Bank öhdəliyin yerinə yetirilməməsinin yüksək ehtimalına əsaslanan kredit riski modelindən, eləcə də mümkün zərər səviyyəsi metodologiyasından istifadə edir. Eynilə, Bank qrupa daxil olan borcalanların öhdəlikləri ödəmək statusunda mənfi dəyişikliklərə və ya qrupun daxilində aktivlər üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi ilə əlaqəli olan dövlət və ya yerli iqtisadi şəraitlərin dəyişməsinə işarə edən müşahidə edilən məlumatlar əsasında gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərində dəyişiklikləri qiymətləndirir. Bank cari şəraitləri əks etdirmək məqsədilə kreditlər və ya debitor borcları qrupu üçün müşahidə edilən məlumatlarda düzəliş aparmaq üçün təcrübəyə əsaslanan mühakimələrdən istifadə edir.

Girovun dəyərinin müəyyən edilməsi

Rəhbərlik müntəzəm olaraq girovun bazar dəyərini nəzərdən keçirir. Rəhbərlik, cari şəraitləri əks etdirmək və girovun ədalətli dəyərində düzəliş aparmaq məqsədilə təcrübəli mühakimələrindən və ya müstəqil rəyindən istifadə edir. Tələb olunan girovun məbləği və növü tərəf müqabilinin kredit risklərinin qiymətləndirilməsindən asılıdır.

Vergilər

Azərbaycanın qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez edilən dəyişikliklərə məruz qalır. Rəhbərlik hesab edir ki, 31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərinə müvafiq qanunvericiliyin rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilən şərhə münasibdir və Bankın vergi mövqeyi qəbul ediləcəkdir.

Aidiyyəti olan şəxslərlə əməliyyatlar

Adi fəaliyyətində Bank aidiyyəti olan şəxslərlə əməliyyatlar aparır. 39 sayılı MUBS maliyyə alətlərinin ilk öncə ədalətli dəyərləri əsasında tanınmasını tələb edir. Müəyyən əməliyyatlar fəal bazarda aparılmadığı təqdirdə, onların bazar və ya qeyri-bazar faiz dərəcələri ilə qiymətləndirilməsini müəyyən etmək üçün mühakimələr tətbiq edilir. Mühakimə aidiyyəti olmayan şəxslər arasında oxşar əməliyyatlar üçün qiymətlərin təyin edilməsi və effektiv faiz dərəcəsinin təhlili əsasında verilir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

5. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2017	2016
Kassada olan pul vəsaitləri	278,624	278,886
ARMB-də cari hesablar	405,112	293,830
Digər kredit təşkilatlarında cari hesablar	45,919	93,245
ARMB-də müddəti 90 günədək olan müddətli depozitlər	225,485	25,129
Kredit təşkilatlarında müddəti 90 günədək olan müddətli depozitlər	129,215	97,489
Yolda olan pul vəsaitləri	822	18,794
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	1,085,177	807,373

31 dekabr 2017-ci il tarixinə digər kredit təşkilatlarında cari hesablara rezident və qeyri-rezident banklarda müxbir hesablarda, müvafiq olaraq, 11,938 AZN (2016-cı il: 28,179 AZN) və 33,981 AZN (2016-cı il: 65,066 AZN) məbləğində faiz qazandırmayan qalıqlar daxildir.

31 dekabr 2017-ci il tarixində kredit təşkilatlarında müddəti 90 günədək olan müddətli depozitlər 129,215 AZN (2016-cı il: 97,489 AZN) məbləğində dörd (2016-cı il: üç) qeyri-rezident bankda faiz hesablanan qısamüddətli depozitlərdən ibarət olmuşdur.

6. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2017	2016
ARMB-də müddətli depozitlər	94,746	427,227
Kredit təşkilatlarında müddətli depozitlər	414,134	107,477
Kredit təşkilatlarında blok edilmiş hesablar	19,245	103,390
Kredit təşkilatlarına verilmiş kreditlər	26,782	30,910
ARMB-də məcburi ehtiyat	17,465	13,932
ARMB-də blok edilmiş hesablar	-	108,863
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	572,372	791,799

31 dekabr 2017-ci il tarixinə kredit təşkilatlarında müddətli depozitlərə bir rezident (2016-cı il: bir) və yeddi qeyri-rezident (2016-cı il: beş) banklarda yerləşdirilmiş müvafiq olaraq 6,801 AZN (2016-cı il: 2,659 AZN) və 407,333 AZN (2016-cı il: 104,818 AZN) məbləğində faiz qazandıran vəsaitlər daxildir.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə kredit təşkilatlarında blok edilmiş hesablar əsasən səkkiz (2016-cı il: dörd) müştəriyə verdiyi akkreditivlər üzrə bir qeyri-rezident kredit təşkilatı tərəfindən blok edilmiş vəsaitlərdən ibarətdir.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə kredit təşkilatlarına kreditlərə 26,782 AZN (2016-cı il: 30,910 AZN) məbləğində dörd (2016-cı il: altı) rezident bank olmayan kredit təşkilatı və bir rezident banka (2016-cı il: bir) verilmiş kreditlər daxildir.

Kredit təşkilatları ARMB-də müştərilərdən AZN ilə cəlb edilmiş qalıqların əvvəlki ay üzrə orta səviyyəsinin illik 0.5%-i dərəcəsində və xarici valyutada əvvəlki ay üzrə orta səviyyəsinin illik 1%-i dərəcəsində faiz qazandırmayan pul depozitini (məcburi ehtiyat) saxlamalıdır. Bankın bu depoziti geri almaq imkanı qanunvericiliklə məhdudlaşdırılır.

7. Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları

Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları aşağıdakılardan ibarətdir:

	2017	2016
Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış notlar	186,327	1,795
ARMB tərəfindən buraxılmış notlar	109,390	-
Korporativ səhmlər	4,539	3,386
Cəmi satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	300,256	5,181

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər

Müştərilərə verilmiş kreditlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
Dövlətlə bağlı müəssisələr	450,249	527,776
Korporativ kreditlər	113,436	219,202
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri	645,842	499,761
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri	32,352	25,345
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar	12,055	18,591
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	<u>1,253,934</u>	<u>1,290,675</u>
Çıxılısın – kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat	(90,643)	(87,402)
Müştərilərə verilmiş kreditlər, xalis	<u>1,163,291</u>	<u>1,203,273</u>

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)**Müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyersizləşməsi üçün ehtiyat**

Müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyersizləşməsi üçün ehtiyatın siniflər üzrə üzleşdirilməsi aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

	Dövlətlə bağlı müəssisələr	Korporativ kreditlər	Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri	Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri	Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar	Cəmi
1 yanvar 2017-ci il	(10,481)	(33,051)	(26,855)	(4,554)	(12,461)	(87,402)
il üzrə (xərc)/xərcin qaytarılması	(3,460)	3,669	(15,601)	1,177	1,122	(13,093)
Bərpa	-	(511)	(414)	(1)	(2)	(928)
Silinmiş məbləğlər	653	3,874	2,874	828	2,551	10,780
31 dekabr 2017-ci il	(13,288)	(26,019)	(39,996)	(2,550)	(8,790)	(90,643)
Fərdi şəkildə dəyersizləşmiş	(1,669)	(16,089)	(1,011)	-	(1,468)	(20,237)
Ümumi şəkildə dəyersizləşmiş	(11,619)	(9,930)	(38,985)	(2,550)	(7,322)	(70,406)
Fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş dəyersizləşmə ehtiyatını çıxmadan əvvəl dəyersizləşmiş hesab edilən kreditlərin ümumi məbləği	(13,288)	(26,019)	(39,996)	(2,550)	(8,790)	(90,643)
	1,878	38,753	1,548	-	3,204	45,383
	(9,158)	(33,786)	(21,088)	(4,341)	(10,025)	(78,398)
il üzrə (xərc)/xərcin qaytarılması	(1,418)	(1,956)	(9,564)	(213)	(2,982)	(16,133)
Silinmiş məbləğlər	95	2,691	3,797	-	546	7,129
31 dekabr 2016-cı il	(10,481)	(33,051)	(26,855)	(4,554)	(12,461)	(87,402)
Fərdi şəkildə dəyersizləşmiş	(1,749)	(16,498)	(976)	-	(1,639)	(20,862)
Ümumi şəkildə dəyersizləşmiş	(8,732)	(16,553)	(25,879)	(4,554)	(10,822)	(66,540)
Fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş dəyersizləşmə ehtiyatını çıxmadan əvvəl dəyersizləşmiş hesab edilən kreditlərin ümumi məbləği	(10,481)	(33,051)	(26,855)	(4,554)	(12,461)	(87,402)
	3,455	38,291	1,513	-	5,053	48,312

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kreditlər

31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatan il üzrə dəyərsizləşmiş kreditlər üzrə 1,627 AZN (2016-cı il: 2,881 AZN) məbləğində faiz gəliri hesablanmışdır.

ARMB-nin tələblərinə əsasən kreditlər yalnız Müşahidə Şurasının təsdiqi ilə, xüsusi hallarda isə, məhkəmənin müvafiq qərarı əsasında silinə bilər.

Girov və kreditin keyfiyyətini artıran digər amillər

Tələb olunan girovun məbləği və növü biznes tərəfdaşının kredit riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Girov növlərinin münasibliyi və qiymətləndirmə parametrlərinə dair qaydalar tətbiq edilir.

Alınmış girovların əsas növləri aşağıdakılardır:

- ▶ Korporativ kreditlər üçün daşınmaz əmlak və nəqliyyat vasitələri üzrə girovlar, üçüncü tərəflərin zəmanətləri;
- ▶ Fərdi kreditlərdə yaşayış mülklərinin girovu əsasında verilən ipotekalar.

Rəhbərlik girovun bazar dəyərində nəzarət edir, müvafiq razılaşmaya uyğun olaraq əlavə girov tələb edir və kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatın adekvatlığını nəzərdən keçirdiyi zaman əldə etdiyi girovun bazar dəyərində nəzarət edir.

Müştərilərə verilmiş kreditlərin konsentrasiyası

Kreditlər aşağıdakı müştəri növlərinə verilir:

	2017	2016
Dövlətlə bağlı müəssisələr	450,249	527,776
Fiziki şəxslər	678,194	525,106
Özəl müəssisələr	113,436	219,202
Fərdi Sahibkarlar	12,055	18,591
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	1,253,934	1,290,675

Kreditlər əsasən aşağıdakı sənaye sektorlarına verilir:

	2017	2016
Fiziki şəxslər	678,194	525,106
Nəqliyyat	234,102	280,798
İstehsal	105,409	222,255
Telekommunikasiya	86,902	56,844
Tikinti	65,683	92,398
Ticarət və xidmətlər	63,010	84,745
Kənd təsərrüfatı və qida məhsullarının emalı	16,889	22,748
Digər	3,745	5,781
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	1,253,934	1,290,675

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Bankda on iki (2016-cı il: on iki) ən iri borcalandan alınacaq 485,768 AZN və ya ümumi kredit portfelinin 39%-i ilə (2016-cı il: 615,050 AZN və ya ümumi kredit portfelinin 48%-i) təmsil olunan kredit konsentrasiyası olmuşdur. Bu kreditlər üçün 21,680 AZN (2016-cı il: 9,347 AZN) məbləğində ehtiyat yaradılmışdır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

9. Əmlak və avadanlıqlar

Əmlak və avadanlıqlarda hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<i>Binalar</i>	<i>İcarəyə götürülmüş aktivlərin əsaslı təmiri</i>	<i>Kompüterlər və digər ofis avadanlıqları</i>	<i>Mebel, qurğu, nəqliyyat vasitələri və digər</i>	<i>Cəmi</i>
İlkin dəyəri və ya yenidən qiymətləndirmə					
31 dekabr 2015-ci il	7,053	1,768	13,306	43,973	66,100
Əlavələr	–	1,880	2,211	9,174	13,265
Silinmələr	(425)	–	(2,750)	(1,203)	(4,378)
Yenidən qiymətləndirmənin təsiri	(943)	–	–	–	(943)
31 dekabr 2016-cı il	5,685	3,648	12,767	51,944	74,044
Əlavələr	–	2,250	3,045	7,749	13,044
Silinmələr	–	–	(2,105)	(2,645)	(4,750)
Yenidən qiymətləndirmənin təsiri	329	–	–	–	329
31 dekabr 2017-ci il	6,014	5,898	13,707	57,048	82,667
Yığılmış köhnəlmə və dəyərsizləşmə					
31 dekabr 2015-ci il	–	(111)	(8,657)	(28,031)	(36,799)
Köhnəlmə xərci	(709)	(236)	(1,492)	(5,131)	(7,568)
Silinmələr	425	–	2,715	1,163	4,303
Yenidən qiymətləndirmənin təsiri	–	–	–	–	–
31 dekabr 2016-cı il	(284)	(347)	(7,434)	(31,999)	(40,064)
Köhnəlmə xərci	(284)	(497)	(1,935)	(6,306)	(9,022)
Silinmələr	–	–	2,056	2,593	4,649
Yenidən qiymətləndirmənin təsiri	568	–	–	–	568
31 dekabr 2017-ci il	–	(844)	(7,313)	(35,712)	(43,869)
Xalis balans dəyəri					
31 dekabr 2015-ci il	7,053	1,657	4,649	15,942	29,301
31 dekabr 2016-cı il	5,401	3,301	5,333	19,945	33,980
31 dekabr 2017-ci il	6,014	5,054	6,394	21,336	38,798

31 dekabr 2017-ci il tarixinə 25,666 AZN (2016-cı il: 25,109 AZN) məbləğində əmlak və avadanlıqlar tamamilə köhnəlmişdir.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə əmlak və avadanlıqlara 1,606 AZN (2016-cı il: 4,454 AZN) məbləğində anbardakı maddələr daxil olmuşdur.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə binalarının ədalətli dəyərini müəyyən etmək məqsədilə Bank müstəqil qiymətləndirici olan KONEKO MMC-ni cəlb etmişdir. Ədalətli dəyər bazar əsaslı sübutlara istinadən müəyyən edilir. Qiymətləndirmə metodu olaraq müqayisəli təhlil istifadə edilmişdir. Yenidən qiymətləndirmənin 897 AZN məbləğində nəticəsi ümumi gəlirdə tanınmışdır.

Binalar dəyər modelindən istifadə etməklə qiymətləndirilsəydi, balans dəyərləri belə olardı:

	2017	2016
İlkin dəyər	7,658	7,658
Yığılmış köhnəlmə	(3,622)	(3,338)
Xalis balans dəyəri	4,036	4,320

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

10. Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlərdə hərəkət aşağıda təqdim edilir:

	<i>Lisenzia</i>	<i>Kompüter proqramı</i>	<i>Cəmi</i>
İlkin dəyəri			
31 dekabr 2015-ci il	5,013	4,969	9,982
Əlavələr	8,250	4,011	12,261
Silinmələr	(3,466)	(380)	(3,846)
31 dekabr 2016-cı il	9,797	8,600	18,397
Əlavələr	1,666	4,325	5,991
Silinmələr	(1,186)	(74)	(1,260)
31 dekabr 2017-ci il	10,277	12,851	23,128
Yığılmış amortizasiya			
31 dekabr 2015-ci il	(1,709)	(2,469)	(4,178)
Amortizasiya xərci	(2,448)	(952)	(3,400)
Silinmələr	2,210	357	2,567
31 dekabr 2016-cı il	(1,947)	(3,064)	(5,011)
Amortizasiya xərci	(1,506)	(1,115)	(2,621)
Silinmələr	1,144	112	1,256
31 dekabr 2017-ci il	(2,309)	(4,067)	(6,376)
Xalis balans dəyəri			
31 dekabr 2015-ci il	3,304	2,500	5,804
31 dekabr 2016-cı il	7,850	5,536	13,386
31 dekabr 2017-ci il	7,968	8,784	16,752

11. Vergilər

Korporativ mənfəət vergisi xərci aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>2017</i>	<i>2016</i>
Cari vergi xərci	(26,053)	(15,139)
Təxirə salınmış mənfəət vergisi xərci – müvəqqəti fərqlərin yaranması və ləğv edilməsi	(5,460)	(8,484)
Çıxılsın: digər ümumi gəlirdə tanınmış təxirə salınmış mənfəət vergisi	708	(107)
Mənfəət vergisi xərci	(30,805)	(23,730)

İl ərzində digər ümumi gəlirə aid edilmiş maddələrlə bağlı olan təxirə salınmış vergi aşağıda təqdim olunur:

	<i>2017</i>	<i>2016</i>
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	(529)	(82)
Binaların yenidən qiymətləndirilməsi	(179)	189
Digər ümumi gəlirə aid edilmiş mənfəət vergisi	(708)	107

Effektiv mənfəət vergisi dərəcəsi yerli qanunvericiliyə uyğun mənfəət vergisi dərəcəsi ilə fərqlənir. Aşağıdakı cədvəldə yerli qanunvericilik əsasında mənfəət vergisi xərci faktiki xərclərlə tutuşdurulur:

	<i>2017</i>	<i>2016</i>
Mənfəət vergisi xərcindən əvvəl mənfəət	143,212	110,695
Yerli qanunvericiliyə uyğun olan mənfəət vergisinin dərəcəsi	20%	20%
Yerli qanunvericiliyə uyğun dərəcə ilə nəzəri mənfəət vergisi xərci	(28,642)	(22,139)
Vergi məqsədləri üçün çıxılmayan və ya qiymətləndirilməyən maddələrin vergiyə təsiri		
Çıxılmayan xərclər	(2,131)	(1,586)
Digər	(32)	(5)
Mənfəət vergisi xərci	(30,805)	(23,730)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

11. Vergilər (davamı)

31 dekabr tarixinə təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və öhdəlikləri və onların müvafiq illərdə hərəkətləri aşağıda təqdim olunur:

	<i>Müvəqqəti fərqlərin yaranması və ləğv edilməsi</i>			<i>Müvəqqəti fərqlərin yaranması və ləğv edilməsi</i>			2017
	2015	<i>Mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda</i>	<i>Digər ümumi gəlirdə</i>	2016	<i>Mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda</i>	<i>Digər ümumi gəlirdə</i>	
Vergidən çıxılan müvəqqəti fərqlərin təsiri							
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	–	10,867	–	10,867	(9,832)	–	1,035
Asılı müəssisələrə investisiya Zəmanətlər və öhdəliklər üçün ehtiyat	–	–	–	–	–	–	–
Qeyri-maddi aktivlər	–	441	–	441	(395)	–	46
Digər öhdəliklər	–	107	–	107	9	–	116
Təxirə salınmış vergi aktivləri	1,659	1,544	–	3,203	112	–	3,315
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	1,659	12,959	–	14,618	(10,106)	–	4,512
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	(247)	(137)	–	(384)	89	–	(295)
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	(505)	–	(82)	(587)	119	(529)	(997)
Müştərilərə verilmiş kreditlər	(2,399)	(8,235)	–	(10,634)	(6,334)	–	(16,968)
Müştərilərə ödəniləcək məbləğlər	–	(5,766)	–	(5,766)	4,317	–	(1,449)
Kredit təşkilatlarına ödəniləcək məbləğlər	–	(4,748)	–	(4,748)	3,995	–	(753)
Zəmanətlər və öhdəliklər üçün ehtiyat	(135)	135	–	–	–	–	–
Qeyri-maddi aktivlər	(134)	134	–	–	–	–	–
Əmlak və avadanlıqlar	(1,386)	249	189	(948)	206	(179)	(921)
Digər aktivlər	(44)	(3,182)	–	(3,226)	2,962	–	(264)
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	(4,850)	(21,550)	107	(26,293)	5,354	(708)	(21,647)
Xalis təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	(3,191)	(8,591)	107	(11,675)	(4,752)	(708)	(17,135)

12. Digər dəyərsizləşmə və ehtiyatlar

Digər dəyərsizləşmə və ehtiyatlarda hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<i>Digər aktivlər (Qeyd 13)</i>	<i>Zəmanətlər və öhdəliklər (Qeyd 13, 18)</i>	<i>Cəmi</i>
31 dekabr 2015-ci il	(1,792)	(1,149)	(2,941)
Xərc	(528)	(4,167)	(4,695)
Silinmə	386	–	386
31 dekabr 2016-cı il	(1,934)	(5,316)	(7,250)
(Xərc) / Xərcin qaytarılması	(937)	1,306	369
Silinmə	46	–	46
31 dekabr 2017-ci il	(2,825)	(4,010)	(6,835)

Digər aktivlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat müvafiq aktivlərin balans dəyərindən çıxılır. Zəmanətlər və öhdəliklər üçün ehtiyat digər öhdəliklərdə yazılır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

13. Digər aktivlər və öhdəliklər

Digər aktivlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2017	2016
Digər maliyyə aktivləri		
Ödənilməkdə olan məbləğlər	31,372	22,209
Yerli büdcədən alınacaq məbləğ	17,727	12,289
Hesablanmış komissiya	3,974	4,224
Tөрəmə maliyyə aktivləri	-	14,641
Çıxılısın – Digər aktivlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat (Qeyd 12)	(2,825)	(1,934)
Cəmi digər maliyyə aktivləri	50,248	51,429
Digər qeyri-maliyyə aktivləri		
Yenidən mülkiyyətə alınmış girov	7,612	4,992
Avans ödənişləri	3,764	4,103
Təxirə salınmış xərclər	1,299	1,001
Ehtiyat hissələri	727	464
Cəmi digər qeyri-maliyyə aktivləri	13,402	10,560
Digər aktivlər	63,650	61,989

Digər öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2017	2016
Digər maliyyə öhdəlikləri		
Ödənilməkdə olan vəsaitlər	2,983	5,731
Hesablanmış xərclər	2,197	1,310
Tөрəmə maliyyə öhdəlikləri	-	3,309
Cəmi digər maliyyə öhdəlikləri	5,180	10,350
Digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri		
Təxirə salınmış gəlirlər	22,785	21,890
İşçilərə ödəniləcək vəsait	13,676	11,988
Yerli büdcəyə ödəniləcək vəsait	5,406	3,396
Zəmanətlər və öhdəliklər üçün ehtiyat (Qeyd 12)	4,010	5,316
Mənfəət vergisi olmayan vergilər	838	611
Cəmi digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri	46,715	43,201
Digər öhdəliklər	51,895	53,551

Aşağıdakı cədvəl aktivlər və ya öhdəliklər kimi qeydə alınmış төрəmə maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərlərini şərti məbləğləri ilə birlikdə göstərir. Şərti məbləğ, ümumi göstərilməklə, төрəmə alətin aid olduğu müvafiq aktivin məbləği, soraq dərəcəsi və ya göstəricisidir və төрəmələrin dəyərində dəyişiklikləri ölçmək üçün baza kimi çıxış edir. Şərti məbləğlər ilin sonuna başa çatmamış əməliyyatların həcmi göstərir və kredit riskini əks etdirmir.

	31 dekabr 2017-ci il			31 dekabr 2016-ci il		
	Şərti dəyər	Ədalətli dəyərlər		Şərti dəyər	Ədalətli dəyərlər	
		Aktiv	Öhdəlik		Aktiv	Öhdəlik
Xarici valyuta müqavilələri						
Svoplar – yerli	-	-	-	158,650	14,641	3,309
Cəmi төрəmə aktivlər/öhdəliklər		-	-		14,641	3,309

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

14. Müştərilər qarşısında öhdəliklər

Müştərilər qarşısında öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2017	2016
Hüquqi şəxslər		
Cari hesablar	1,212,043	423,710
Müddətli depozitlər	366,141	746,365
Fiziki şəxslər		
Cari hesablar	241,870	201,937
Müddətli depozitlər	635,523	638,574
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	2,455,577	2,010,586
Zəmanətlər və akkreditivlər üzrə girov kimi saxlanılanlar	(19,302)	(27,399)

31 dekabr 2017-ci ildə Bankın on ən iri müştərisi (2016-cı il: on) üzrə məbləğlərin məcmu qalığı 1,167,657 AZN olmuş və ya cəmi müştəri qarşısında öhdəliklərin 48%-ni (2016-cı il: 992,069 AZN və ya 49%-ni) təşkil etmişdir. Bu on ən iri müştəridən biri məbləği 38,219 AZN olmaqla Banka aidiyyəti olan şəxsdir (2016-cı il: üç aidiyyəti olan şəxs, 107,281 AZN).

Müştəri hesablarının iqtisadi sektorlar üzrə təhlili aşağıda təqdim olunur:

	2017		2016	
	Məbləğ	%	Məbləğ	%
Dövlətlə bağlı müəssisələr	877,829	36%	756,347	38%
Fiziki şəxslər	877,393	36%	840,511	42%
Nəqliyyat və rabitə	228,457	9%	194,134	10%
Tikinti	158,152	7%	39,994	2%
Təhsil	70,846	3%	77	0%
Ticarət	58,232	2%	45,865	2%
Enerji	58,220	2%	86	0%
İnvestisiya saxlayan şirkətlər	53,447	2%	50,783	3%
Sığorta	39,462	2%	63,310	3%
İstehsal	5,239	0%	9,355	0%
Kənd təsərrüfatı	1,730	0%	1,554	0%
Digər	26,570	1%	8,570	0%
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	2,455,577	100%	2,010,586	100%

15. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər

ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər:

	2017	2016
Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi	190,787	235,201
Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu	42,280	44,138
Azərbaycan Respublikasının İpoteka Fondu	29,004	19,438
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı	-	80,062
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	262,071	378,839
Akkreditivlər üzrə girov kimi saxlanılanlar	(97,617)	(96,829)

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Bankın Maliyyə Nazirliyi tərəfindən yerləşdirilmiş, müddəti 2018-2021 illər ərzində başa çatan depozitləri olmuşdur. 2002-ci ildə Beynəlxalq İnkişaf Assosiasiyası (BİA) ilə Azərbaycan Respublikasının Hökuməti arasında imzalanmış Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Sektoruna Texniki Yardım haqqında Razılaşma çərçivəsində, Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi tərəfindən Banka kredit xətti açılmışdır. Kreditin əsas məbləği və faizlər bərabər yarımillik hissələrlə 2006-cı ildən 2021-ci ilə qədər ödənilməlidir.

2005-ci ildə Bank Azərbaycan Respublikası İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin proqramı olan Milli Sahibkarlığa Kömək Fondu ilə kiçik və orta müəssisələrin maliyyələşdirilməsi üçün kredit razılaşması imzalamışdır. Bu proqram əsasında vəsaitlər Banka illik 1% (2016-cı il: illik 1%) dərəcəsi ilə verilir və müddəti 2018-2026-cı (2016-cı il: 2017-2026) illərdə başa çatır. Bank bu vəsaitləri 7%-dən çox olmayan illik faiz dərəcəsi ilə müvafiq borcalanlara kreditlər vermək üçün istifadə edə bilər.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

15. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər (davamı)

2016-cı ildə Bank Azərbaycan İpoteka Fondu ASC ilə fiziki şəxslərə uzunmüddətli ipoteka kreditlərinin verilməsi üçün kredit razılaşmasını imzalamışdır. Bu proqram əsasında vəsaitlər Banka illik 1%-4% dərəcəsi ilə verilir (2016-cı il: illik 1% və 4%) və müddəti 2018-2047 (2016-cı il: 2017-2045) ildə başa çatır. Bank bu vəsaitləri 8%-dən çox olmayan illik faiz dərəcəsi ilə müvafiq borcalanlara kreditlər vermək üçün istifadə edir.

16. Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər

Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2017	2016
Maliyyə təşkilatlarından alınmış müddətli depozitlər	50,143	122,752
Cari hesablar	15,925	29,153
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	66,068	151,905

17. Kapital

Bankın nizamnamə kapitalı Azərbaycan Respublikasının Dövlət Qiymətli Kağızlar Komitəsi tərəfindən 17 iyul 2014-cü il tarixində qeydiyyatda alınmış adi səhmlərdən ibarətdir, beləliklə, 31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərinə buraxılmasına icazə verilmiş, buraxılmış və tam ödənilmiş nizamnamə kapitalı hər birinin dəyəri 12.39 AZN olmaqla 15,000,000 adi səhmdən ibarət olmuşdur. Hər adi səhm bir səs hüququ verir. 31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərinə səhmdar kapitalının qalığı 185,850 AZN olmuşdur.

Bankın nizamnamə kapitalı səhmdarlar tərəfindən Azərbaycan manatı ilə qoyulmuş və onlar dividendləri və hər hansı kapital paylarını Azərbaycan manatı ilə almaq hüququna malikdirlər.

Səhmdarların 18 may 2016-cı il tarixində keçirilmiş ümumi yığıncağının qərarı ilə Bank 31 dekabr 2015-ci il tarixində başa çatan il üzrə adi səhmlərlə bağlı cəmi 61,924 AZN (o cümlədən səhmdarlar adından ödənilməli olan 10% mənbədə tutulan vergi) məbləğində dividendlər elan etmişdir. Dividendlər 2016-cı il ərzində tamamilə ödənilmişdir.

Səhmdarların 4 aprel 2017-ci il tarixində keçirilmiş ümumi yığıncağının qərarı ilə Bank 31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatan il üzrə adi səhmlərlə bağlı cəmi 52,389 AZN (o cümlədən səhmdarlar adından ödənilməli olan 10% mənbədə tutulan vergi) məbləğində dividendlər elan etmişdir (2016-cı il: 61,924 AZN). Dividendlər 2017-ci il ərzində tamamilə ödənilmişdir.

Binaların yenidən qiymətləndirilməsi üzrə ehtiyat

Yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı binaların ədalətli dəyərində artımı və azalmanı (o şərtlə ki, həmin azalma əvvəllər kapitalda tanınmış eyni aktiv üzrə artımla bağlı olsun) uçota almaq üçün istifadə olunur.

Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları üzrə realizasiya olunmamış gəlirlər

Bu ehtiyat satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızların ədalətli dəyərindəki dəyişiklikləri uçota alır.

18. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər

Əməliyyat mühiti

Azərbaycan iqtisadi islahatları aparmağa və hüquqi, vergi və nizamlayıcı infrastrukturunu təkmilləşdirməyə davam edir. Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcək sabitliyi önəmli dərəcədə islahatlardan, eləcə də hökumətin gördüyü iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərinin effektivliyindən, eləcə də xam neftin qiymətindən və AZN-in sabitliyindən asılıdır.

Azərbaycan iqtisadiyyatı neft qiymətlərinin aşağı düşməsi və Azərbaycan manatının 2015-ci il ərzində devalvasiyasının mənfi təsirinə məruz qalmışdır. Bu, kapital əldə etmək imkanlarının məhdudlaşması, kapital dəyərinin artması, inflyasiya və iqtisadi artımın qeyri-müəyyənliyi kimi amillərə səbəb olmuşdur.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

18. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (davamı)

Əməliyyat mühiti (davamı)

Bu çətinliklərə cavab olaraq, Azərbaycan hökuməti islahatları sürətləndirmək və maliyyə sisteminə dəstək vermək planlarını açıqlamışdır. 6 dekabr 2016-cı ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti "Milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə strateji yol xəritəsinin başlıca istiqamətləri"ni təsdiqləmişdir. Yol xəritəsi 2016-2020-ci illərdə inkişaf strategiyasını, 2025-ci ilə qədər uzunmüddətli perspektivləri və 2025-ci ildən sonrakı dövrə nəzəri əhatə edir.

Bundan əlavə, 2017-ci ildə hökumət sərt pul siyasətini davam etdirmiş, eləcə də Azərbaycan manatının stabiləşdirilməsinə xarici valyuta ehtiyatları ayırmışdır. Bu siyasətin 2018-ci ildə makroiqtisadi sabitliyin qorunması məqsədi ilə davam etdirilməsi gözlənilir.

Bankın rəhbərliyi cari şəraitdə baş verən iqtisadi dəyişiklikləri izləməkdədir və Bankın yaxın gələcəkdə fəaliyyətinin davamlılığı və inkişafını dəstəkləmək üçün lazım hesab etdiyi ehtiyat tədbirlərini görməkdədir.

Hüquqi məsələlər

Adi fəaliyyətində Bank məhkəmə iddiaları və şikayətlərinin obyektivi olur. Rəhbərlik hesab edir ki, belə iddia və ya şikayətlərdən irəli gələn öhdəlik (əgər olarsa) Bankın maliyyə vəziyyəti və ya gələcək əməliyyat nəticələrinə mühüm mənfi təsir göstərməyəcəkdir.

Vergilər

Azərbaycanın vergi qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez edilən dəyişikliklərə məruzdur. Bundan əlavə, Bankın əməliyyatları və fəaliyyətinə tətbiq edilən vergi qanunvericiliyinin vergi orqanları tərəfindən şərh edilməsi rəhbərliyin şərhli ilə üst-üstə düşməyə bilər. Azərbaycan Respublikasında son zamanlar baş vermiş hadisələr göstərir ki, vergi orqanları bu qanunvericiliyin şərh edilməsi və tətbiqində daha sərt mövqe tuta bilərlər, buna görə də gələcəkdə vergi orqanları Bankın əməliyyat və fəaliyyət növləri ilə bağlı əvvəl irəli sürmədikləri iddiaları irəli sürə bilərlər. Nəticə etibarilə müvafiq orqanlar tərəfindən əlavə iri vergi, cərimə və faiz hesablanı bilər. Vergi yoxlamaları yoxlama aparmaq qərarı qəbul edildiyi ildən birbaşa əvvəlki üç maliyyə ili üzrə aparıla bilər. Son vergi yoxlaması 2016-cı ilin ikinci yarısı və 2017-ci ilin birinci yarısını əhatə etmişdir.

31 dekabr 2017-ci il tarixinə müvafiq qanunvericiliyin rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilən şərhli münasibdir və Bankın vergi, valyuta və gömrük mövqeləri təsdiq ediləcəkdir.

Sığorta

Bank hazırda səhvlərdən və ya təhriflərdən irəli gələn öhdəliklərlə əlaqədar sığorta təminatı almamışdır. Hazırda məsuliyyətin sığortalanması Azərbaycanda geniş yayılmayıb.

ARMB əmsallarına uyğunlaşma

ARMB banklardan yerli standartlara uyğun olan maliyyə hesabatları əsasında hesablanmış müəyyən əmsallara riayət etməyi tələb edir. Kredit riski təminatının bazar dəyəri həmin kredit riskinin 100%-indən az olanda və ya kreditlərin daşınmaz əmlak formasında təminatının bazar dəyəri kredit dəyərinin 150%-indən aşağı olanda, bir borcalan və ya əlaqəli borcalanlar qrupu üzrə maksimal kredit riski bankın 1-ci dərəcəli kapitalının 7 faizindən artıq olmaması əmsalı istisna olmaqla 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Bank həmin əmsallara riayət etmişdir. 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Bankın əmsalı 130.20% (31 dekabr 2016-cı il: 144.88%) olmuşdur.

ARMB-nin əmsallarına münasibətdə yuxarıda qeyd edilən uyğunsuzluq hökumət tərəfindən maliyyələşdirilən xüsusi layihələr və hökumət təşkilatları, əsas etibarilə nəqliyyatla bağlı layihələrdən irəli gəlir.

Yuxarıda qeyd olunmuş əmsal, eləcə də əlaqəli tərəflərə və ya onların adından çıxış edən şəxslərə verilən kreditin maksimal məbləği bankın cəmi nizamlayıcı kapitalının 20%-dən çox olmaması əmsalı istisna olmaqla, 31 dekabr 2016-cı il tarixinə Bank bütün tələb olunan əmsallara riayət etmişdir. 31 dekabr 2016-cı il tarixinə Bankın əmsalı 21.10% (31 dekabr 2015-ci il: 15.93%) olmuşdur.

İl ərzində Bank bu uyğunsuzluqla bağlı hər ay Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasına ("MBNP") məlumat təqdim etmiş və Banka qarşı hər hansı sanksiya tətbiq edilməmişdir. Rəhbərlik hesab edir ki, Banka qarşı gələcəkdə heç bir sanksiya tətbiq edilməyəcək.

Maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər

Bank tərəfindən müştərilərə zəmanətlərin və akkreditivlərin verilməsinin əsas məqsədi müştərilərə tələb olduqda vəsaitlərin mövcudluğunu təmin etməkdir. Zəmanətlər və ehtiyat akkreditivləri müştəri üçüncü tərəflər qarşısında öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədiyini təqdirdə Bankın ödəmələr edəcəyini qəti təsdiq edən sənədlərdir. Sənədli akkreditivlər və kommersiya akkreditivləri, Banka müəyyən edilmiş məbləğə qədər və xüsusi şərtlərlə tələb təqdim etmək hüququnu üçüncü tərəfə verən, Bankın müştəri adından üzərinə götürdüyü yazılı öhdəlik olaraq, aid olduqları malların çatdırılması və ya pul depozitləri ilə təmin edilir və beləliklə də birbaşa borcla müqayisədə daha aşağı riskə məruz qoyur.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

18. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (davamı)

Maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər (davamı)

31 dekabrda Bankın maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	2017	2016
Kreditlə bağlı təəhhüdlər		
Zəmanətlər	346,903	329,220
İstifadə edilməmiş kredit üzrə təəhhüdlər	67,566	62,584
Akkreditivlər	12,375	15,518
Çıxılsın – ehtiyatlar (Qeyd 12)	(4,010)	(5,316)
Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (girov çıxılmamışdan əvvəl)	422,834	402,006
Çıxılsın – zəmanətlər və akkreditivlər üzrə girov qoyulmuş pul vəsaitləri	(116,919)	(124,228)
Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər	305,915	277,778

19. Xalis haqq və komissiya gəliri

Xalis haqq və komissiya gəliri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2017	2016
Plastik kart əməliyyatları üzrə haqlar	42,791	38,804
Agentlik fəaliyyəti	25,734	7,169
Pul vəsaitləri ilə əməliyyatlar	10,957	10,410
Hesablaşma əməliyyatları	10,657	4,544
Zəmanətlər və öhdəliklər	6,391	3,282
Digər	3,496	2,763
Haqq və komissiya gəliri	100,026	66,972
Pul vəsaitləri ilə əməliyyatlar	(3,622)	(470)
Plastik kart əməliyyatları üzrə haqlar	(2,937)	(2,624)
Hesablaşma əməliyyatları	(1,909)	(1,182)
Zəmanətlər və öhdəliklər	(1,136)	(74)
Digər	(1,533)	(790)
Haqq və komissiya xərcləri	(11,137)	(5,140)
Xalis haqq və komissiya gəliri	88,889	61,832

20. Digər əməliyyat gəliri

31 dekabr 2017-ci il tarixinə 2,082 AZN (2016-cı il: 6,071 AZN) məbləğində digər əməliyyat gəliri əsasən müddətli depozitlərin vaxtından əvvəl götürülməsinə görə müştərilərdən alınan cərimələrdən ibarətdir.

21. İşçilər üzrə xərclər

İşçilər üzrə xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2017	2016
Əmək haqqı və mükafatlar	(56,936)	(48,371)
Sosial sığorta xərcləri	(12,528)	(10,647)
İşçilərlə bağlı digər xərclər	(1,955)	(1,555)
İşçilər üzrə xərclər	(71,419)	(60,573)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

22. Ümumi və inzibati xərclər

Ümumi və inzibati xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2017	2016
Yerləşmə və icarə haqqı	(9,015)	(8,130)
Sponsorluq	(7,087)	(4,813)
Hüquq və məsləhət xidmətləri	(7,031)	(2,919)
Marketinq və reklam xərcləri	(5,614)	(4,033)
Əmlak və avadanlıqların təmiri və texniki xidməti	(5,300)	(4,431)
Əmanətlərin Sığortalanması Fondu üzrə xərclər	(3,334)	(2,053)
Ofis təchizatı	(3,166)	(3,043)
Mühafizə xidmətləri	(2,271)	(2,157)
Rabitə xidmətləri	(2,149)	(1,930)
Ezamiyyət və əlaqəli xərclər	(1,345)	(905)
Nümayəndəlik xərcləri	(1,312)	(783)
Kommunal xərclər	(1,106)	(837)
Əmlak və avadanlıqların sığortası	(650)	(828)
Tənzimləmə haqları	(560)	-
Nəqliyyat və nəqliyyat vasitələrinin texniki xidməti	(522)	(486)
Mənfəət vergisindən başqa vergilər	(285)	(218)
Digər	(1,858)	(2,465)
Ümumi və inzibati xərclər	(52,605)	(40,031)

23. Risklərin idarə edilməsi**Ön söz**

Öz fəaliyyətində Bank müxtəlif risklərə məruz qalır və bunları daimi müəyyən etmə, ölçmə və müşahidə etmə prosesləri, kredit limitlərinin müəyyən edilməsi və digər daxili nəzarət tədbirləri vasitəsilə idarə edir. Risklərin idarə edilməsi Bankın fəaliyyətinin mühüm hissəsini təşkil edir. Bankın hər bir əməkdaşı öz vəzifələri daxilində risklərə görə məsuliyyət daşıyır. Bank kredit riski, likvidlik riski və bazar risklərinə məruz qalır. Bank əməliyyat risklərinə də məruz qalır.

Müstəqil riskə nəzarət prosesinə mühitdə, texnologiyada və sənayedə dəyişikliklər kimi biznes riskləri daxil deyildir. Onlar Bankın strateji planlaşdırma prosesi vasitəsilə nəzarət altında saxlanılır.

Risklərin idarə olunması strukturu

İdarə Heyəti risklərin müəyyən edilməsi və nəzarət edilməsinə görə ümumi məsuliyyət daşıyır, lakin risklərin idarə olunması və izlənməsi üçün məsuliyyəti ayrıca müstəqil orqanlar daşıyır.

İdarə Heyəti

İdarə Heyəti risklərin idarə olunmasında ümumi yanaşma, risk strategiyaları və prinsiplərinin təsdiq edilməsi üçün məsuliyyətlidir.

Audit Komitəsi

Audit Komitəsi auditin tapşırığı və strategiyasının təsis və tərtib edilməsi üçün ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental audit məsələləri üçün məsuliyyətlidir və Daxili Auditin fəaliyyətinə nəzarət edir.

Rəhbərlik

İdarə Heyəti Bankda ümumi risk prosesinə nəzarət etmək üçün məsuliyyət daşıyır.

Risk Komitəsi

Risk Komitəsi risk strategiyasının işlənilməsi və hazırlanması və risk prinsipləri, konsepsiyası, siyasəti və limitlərinin tətbiqi üçün ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental risk məsələləri üçün məsuliyyətlidir və müvafiq risk qərarlarını idarə və nəzarət edir.

Risklərin idarə olunması bölməsi

Risklərin idarə olunması bölməsi müstəqil nəzarət prosesini təmin etmək məqsədilə risklə bağlı prosedurların tətbiqi və dəstəklənməsi üçün məsuliyyət daşıyır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

23. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Ön söz (davamı)

Bankın xəzinədarlığı

Bankın xəzinədarlığı Bank aktivlərinin və öhdəliklərinin idarə olunması, eləcə də ümumi maliyyə strukturu üçün məsuliyyət daşıyır. Bundan əlavə, xəzinədarlıq Bankın maliyyələşdirmə və likvidlik riskləri üçün məsuliyyət daşıyır.

Daxili Audit

Daxili audit funksiyası hər il Bankda risklərin idarə olunması proseslərinin audit yoxlamasını apararaq, həm prosedurların münasibliyini, həm də Bankın prosedurlara riayət etməsini yoxlayır. Daxili Audit bütün qiymətləndirmələrin nəticələrini rəhbərliklə müzakirə edir və nəticə və tövsiyələr haqqında Audit Komitəsinə hesabat verir.

Risklərin ölçülməsi və hesabatçılıq sistemləri

Bankın riskləri həm adi şəraitdə yaranması ehtimal edilən zərəri, həm də statistik modellər əsasında maksimal faktiki zərərlərin qiymətləndirilməsi olan gözlənilməyən zərərləri əks etdirən metoddan istifadə etməklə ölçülür. Modellər keçmiş təcrübədən əldə edilmiş və iqtisadi şəraitləri nəzərə almaqla düzəlişlər edilmiş ehtimallardan istifadə edir. Bundan əlavə, Bank baş verməsi ehtimal edilməyən ağır hadisələr əslində baş verdiyi təqdirdə daha pis hadisələrin ssenari modellərini hazırlayır.

Risklərin monitorinqi və nəzarət edilməsi ilk öncə Bankın müəyyən etdiyi limitlərə əsaslanır. Belə limitlər Bankın biznes strategiyasını və bazar mühitini, eləcə də Bankın qəbul etmək istədiyi risk səviyyəsini əks etdirir və bu zaman əsas diqqət ayrı-ayrı sahələrə yetirilir. Bundan əlavə, Bank bütün risk və əməliyyat növləri üzrə məcmu risk həcmi ilə bağlı olaraq ümumi risk daşımaq qabiliyyətinə nəzarət edir və ölçür.

Bütün fəaliyyət növləri üzrə əldə edilmiş məlumat risklərin təhlil və nəzarət edilməsi və tez aşkar olunması məqsədilə yoxlanılır və işlənir. Bu məlumat izahlarla birlikdə İdarə Heyətinə, Risk Komitəsinə və hər bir bölmənin rəhbərinə təqdim edilir. Hesabata kredit riskinin ümumi həcmi haqqında məlumat, limitlərdən istisnalar və likvidlik əmsalları daxil edilir. Hər ay sənaye sahəsi, müştəri və coğrafi risklər kəsiyində risklər haqqında məlumat təqdim edilir. Baş rəhbərlik hər rüb kredit zərərləri üçün ehtiyat yaratmaq zərurətini müəyyən edir. İdarə Heyəti rübdə bir dəfə risklər haqqında ətraflı hesabat alır, həmin hesabatda isə bankın risklərini qiymətləndirmək və müvafiq qərarlar qəbul etmək üçün bütün zəruri məlumat açıqlanır.

Bankın bütün səviyyələri üçün risklər haqqında xüsusi hesabatlar hazırlanır və paylanır ki, bütün bölmələr geniş, zəruri və aktual məlumatla tanış olmaq imkanını əldə etsinlər.

İdarə Heyəti və Bankın bütün digər müvafiq işçilərinin hər gün keçirilən qısa iclaslarında bazar limitlərinin və likvidliyin dəstəklənməsi, eləcə də risklərlə bağlı digər dəyişikliklər müzakirə olunur.

Risklərin azaldılması

Bank kredit risklərini azaltmaq üçün girovdan fəal istifadə edir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyası

Risklərin konsentrasiyası bir sıra biznes tərəfdaşı analogi fəaliyyət növləri ilə məşğul olanda və ya onların fəaliyyəti eyni coğrafi bölgədə həyata keçiriləndə və ya biznes tərəfdaşları oxşar iqtisadi xüsusiyyətlərə malik olanda və nəticədə iqtisadi, siyasi və digər şərtlərdə dəyişikliklər həmin biznes tərəfdaşlarının müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirmək qabiliyyətinə eyni təsir göstərəndə yaranır. Risklərin konsentrasiyası Bankın fəaliyyət nəticələrinin xüsusi sənaye sahəsinə və ya coğrafi bölgəyə təsir göstərən dəyişikliklərə qarşı nisbi həssaslığını əks etdirir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyasının təsiri altına düşməmək üçün, Bank daxili prosedurlarında müxtəlif xüsusiyyətlərə malik olan portfellerin idarə edilməsi qaydaları ilə təmin olunur. Müəyyən edilmiş risk konsentrasiyası müvafiq qaydada nəzarət və idarə olunur.

Kredit riski

Kredit riski – Bankın sifarişçiləri, müştəriləri və ya biznes tərəfdaşları müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirmədikləri üçün Bankın zərər çəkməsi riskidir. Bank kredit riskini ayrı-ayrı biznes tərəfdaşları və coğrafi və sənaye konsentrasiyaları üzrə Bankın qəbul etməyə hazır olduğu riskin həcmi üzrə limitləri müəyyən etməklə və həmin limitlərə riayət edilməni monitorinq etməklə idarə edir və nəzarət altında saxlayır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

23. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Bank kredit keyfiyyətinin yoxlanılması prosesini təsis etmişdir ki, girovun müntəzəm qaydada yenidən baxılması da daxil olmaqla biznes tərəfdaşlarının krediti ödəmək qabiliyyətlərində mümkün dəyişikliklərin tez müəyyən edilməsi təmin edilsin. Biznes tərəfdaşları üzrə limitlər kredit riskinin təsnifləşdirilməsi sistemindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Kredit keyfiyyətinin müntəzəm qaydada yenidən baxılması prosesi Banka məruz qaldığı risklər nəticəsində potensial zərəri qiymətləndirmək və lazımı tədbirləri görmək imkanını yaradır.

Kreditlə bağlı təəhhüd riskləri

Bankın müştərilərə verdiyi zəmanətlər əsasında Bank tərəfindən onların adından ödənişlər aparmaq zərurəti yaranabilir. Müştərilər bu ödənişləri Banka akkreditivin şərtləri əsasında qaytarırlar. Onlar Bankı kredit risklərinə oxşar risklərə məruz qoyur, bunlar da eyni nəzarət prosesləri və qaydaları ilə azaldılır.

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın komponentləri üzrə maksimal kredit riskinin həcmi, qarşılıqlı hesablaşma haqqında əsas razılaşmaların və girov razılaşmalarının istifadə edilməsi nəticəsində riskin azalmasını nəzərə almadan, daha yaxşı onların balans dəyərləri ilə təmsil olunur.

Maliyyə alətləri ədalətli dəyərle qeydə alınanda yuxarıda göstərilən məbləğlər dəyərin dəyişməsi nəticəsində gələcəkdə yaranabilən maksimal riskin həcmi deyil, cari kredit riskinin həcmi əks etdirir.

Maliyyə alətlərinin hər bir sinfi üzrə kredit riskinin maksimal həcmi haqqında daha ətraflı məlumat xüsusi qeydlərdə açıqlanır.

Maliyyə aktivlərinin sinifləri üzrə kreditin keyfiyyəti

Maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyəti Bankın daxili kredit reytingləri ilə idarə olunur. Aşağıdakı cədvəldə Bankın kredit reytingi sistemində əsaslanaraq maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın kreditlə bağlı sətirlərində aktivlərin sinifləri üzrə kredit keyfiyyəti göstərilir.

Bank tərəfindən kreditlərlə bağlı aktivlərin təsnifləşdirilməsi aşağıdakı qaydada həyata keçirilmişdir:

Yüksək reytingli – bura dövr ərzində kredit şərtlərində heç bir dəyişiklik olmayan və maliyyə vəziyyəti əla qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

Standart reytingli – bura dövr ərzində kredit şərtlərində heç bir dəyişiklik olmayan və maliyyə vəziyyəti yaxşı qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

Qeyri-standart reytingli – bura dövr ərzində kredit şərtlərinə dəyişiklik edilən və maliyyə vəziyyəti qənaətbəxş qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş – bura dövr ərzində kredit şərtlərinə dəyişiklik edilən, əsas və faiz borclarının ödəmə vaxtı 15 gündən çox keçmiş borcları olan və maliyyə vəziyyəti kafi qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş – bura dövr ərzində kredit şərtlərinə dəyişiklik edilən, əsas və faiz borclarında vaxtı keçmiş borcları olan və maliyyə vəziyyəti kafi və qeyri-kafi qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

23. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Kredit riski (davamı)**

	Qeydlər	Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş			Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş	Cəmi
		Yüksək reyting	Standart reyting	Qeyri-standart reyting			
31 dekabr 2017-ci il							
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (kassada olan pul vəsaitləri istisna olmaqla)	5	789,507	17,046	–	–	–	806,553
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	6	488,751	83,621	–	–	–	572,372
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları (korporativ səhmlər istisna olmaqla)	7	295,717	–	–	–	–	295,717
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	8						
Dövlətlə bağlı müəssisələr		78,468	136,611	31	233,261	1,878	450,249
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri		–	604,237	5,979	34,078	1,548	645,842
Korporativ kreditlər		–	66,628	51	8,004	38,753	113,436
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri		–	28,692	–	3,660	–	32,352
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar		–	1,036	15	7,800	3,204	12,055
Digər maliyyə aktivləri	13	17,727	33,970	–	–	1,376	53,073
Cəmi		1,670,170	971,841	6,076	286,803	46,759	2,981,649

	Qeydlər	Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş			Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş	Cəmi
		Yüksək reyting	Standart reyting	Qeyri-standart reyting			
31 dekabr 2016-cı il							
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (kassada olan pul vəsaitləri istisna olmaqla)	5	484,037	44,450	–	–	–	528,487
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	6	736,816	54,983	–	–	–	791,799
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	8						
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri		–	439,463	9,131	49,654	1,513	499,761
Dövlətlə bağlı müəssisələr		136,210	216,982	60,023	111,106	3,455	527,776
Korporativ kreditlər		–	130,253	30,695	19,963	38,291	219,202
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri		–	19,738	–	5,607	–	25,345
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar		–	1,702	–	11,836	5,053	18,591
Digər maliyyə aktivləri	13	12,889	39,230	–	–	1,244	53,363
Cəmi		1,369,952	946,801	99,849	198,166	49,556	2,664,324

Siyasətinə uyğun olaraq Bank kredit portfeli daxilində reytingləri dəqiq və ardıcıl şəkildə tətbiq etməlidir. Bu mövcud risklərin məqsədli idarə olunması, habelə kredit risklərinin həcmələrini bütün fəaliyyət növləri, coğrafi bölgələr və məhsullar üzrə müqayisə edilməsi imkanını təmin edəcəkdir. Reyting sistemi biznes tərəfdaşlarının qiymətləndirilməsi üçün əsas ilkin məlumat olan bir sıra maliyyə-analitik metodlara, eləcə də işlənmiş bazar məlumatlarına əsaslanır. Bütün daxili risk kateqoriyaları Bankın reyting siyasətinə uyğun olaraq müəyyən edilir. Verilən reytinglər müntəzəm qaydada qiymətləndirilir və yenidən baxılır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

23. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Kredit riski (davamı)***Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş kreditlərin müddətlərinin maliyyə aktivlərinin sinifləri üzrə təhlili*

<i>31 dekabr 2017-ci il tarixinə</i>	<i>30 gündən az</i>	<i>31-60 gün</i>	<i>61-90 gün</i>	<i>90 gündən çox</i>	<i>Cəmi</i>
Müştərilərə verilmiş kreditlər					
Dövlətlə bağlı müəssisələr	233,182	–	–	79	233,261
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri	3,319	2,436	1,004	27,319	34,078
Korporativ kreditlər	251	348	1,558	5,847	8,004
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar	1	–	–	7,799	7,800
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri	842	142	105	2,571	3,660
Cəmi	237,595	2,926	2,667	43,615	286,803

Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş kreditlərin müddətlərinin maliyyə aktivlərinin sinifləri üzrə təhlili

<i>31 dekabr 2016-cı il tarixinə</i>	<i>30 gündən az</i>	<i>31-60 gün</i>	<i>61-90 gün</i>	<i>90 gündən çox</i>	<i>Cəmi</i>
Müştərilərə verilmiş kreditlər					
Dövlətlə bağlı müəssisələr	–	11,748	–	99,358	111,106
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri	10,952	6,526	2,438	29,738	49,654
Korporativ kreditlər	410	213	6,434	12,906	19,963
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar	116	62	79	11,579	11,836
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri	601	210	92	4,704	5,607
Cəmi	12,079	18,759	9,043	158,285	198,166

Dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsi

Kreditlərin dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsi zamanı nəzərə alınan əsas amillərə aşağıdakılar daxildir: əsas məbləğlərin və faizlərin ödənilməsinin 90 gündən artıq müddətdə gecikdirilməsi, biznes tərəfdaşlarının pul vəsaitlərinin hərəkətlərində çətinliklər haqqında məlumatın olub-olmaması, kredit reytinglərinin aşağı düşməsi və ya müqavilənin ilkin şərtlərinin pozulması. Bank dəyərsizləşmə baxımından iki səviyyədə qiymətləndirmə aparır: fərdi şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar və məcmu şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar.

Fərdi şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar

Bank fərdi olaraq mühüm olan hər bir kredit və ya avans üzrə tələb olunan ehtiyatları fərdi şəkildə müəyyən edir. Ehtiyatların məbləği müəyyən edildiyi zaman aşağıdakı amillər nəzərə alınır: biznes tərəfdaşının biznes-planının dayanıqlığı, onun maliyyə çətinlikləri yarandığı təqdirdə fəaliyyət nəticələrini təkmilləşdirmək qabiliyyəti, proqnozlaşdırılan mədaxillər və müflislik halında gözlənilən dividend ödənişləri, maliyyə dəstəyinin cəlb edilməsi imkanı, girovun satış dəyəri və gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətinin müddətləri. Gözlənilməyən hadisələr daha yaxın diqqət yetirilməsini tələb etdiyi hallar istisna olmaqla, dəyərsizləşmə zərərləri hər hesabat tarixində qiymətləndirilir.

Məcmu şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar

Fərdi olaraq mühüm olmayan müştərilərə verilmiş kreditlərin (o cümlədən kredit kartları, ipoteka kreditləri və girovsuz istehlakçı kreditlərinin) və fərdi olaraq mühüm olan, lakin fərdi şəkildə dəyərsizləşməsinə dair obyektiv sübutlar olmayan kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatlar məcmu şəkildə qiymətləndirilir. Ehtiyatlar hər bir hesabat tarixinə qiymətləndirilir və bu zaman hər bir kredit portfeli ayrıca təhlil edilir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

23. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Məcmu şəkildə qiymətləndirmə zamanı fərdi şəkildə dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübut olmayanda da portfelin dəyərsizləşməsi müəyyən edilir. Dəyərsizləşmə zərərləri aşağıdakı məlumatları nəzərə almaqla müəyyən edilir: portfel üzrə tarixi zərərlər, cari iqtisadi şəraitlər, zərərin yaranması ehtimal edilən andan həmin zərərin dəyərsizləşmə üzrə fərdi şəkildə qiymətləndirilən dəyərsizləşmə zərərinə tələb etməsi müəyyən edildiyi anadək təxmini müddət və gözlənilən mədaxillər və aktiv dəyərsizləşdikdən sonra dəyərin bərpa edilməsi. Bölmə rəhbərliyi bir ilədək ola bilən bu müddətin müəyyən edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır. Bundan sonra dəyərsizləşmə ehtiyatı kredit rəhbərliyi tərəfindən Bankın ümumi siyasətinə uyğunluq baxımından yoxlanılır.

Maliyyə zəmanətləri və akkreditivləri kreditlərlə eyni qaydada qiymətləndirilir və ehtiyat ayrılır.

Bankın pul aktivləri və öhdəlikləri üzrə coğrafi cəmləşmə belədir:

	2017				2016			
	Azərbaycan	İƏİT	MDB və digər ölkələr	Cəmi	Azərbaycan	İƏİT	MDB və digər ölkələr	Cəmi
Aktivlər								
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	921,981	158,920	4,276	1,085,177	644,817	146,282	16,274	807,373
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	145,795	410,498	16,079	572,372	583,591	190,343	17,865	791,799
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	296,255	4,001	–	300,256	2,333	2,848	–	5,181
Müştərilərə verilmiş kreditlər	1,084,824	–	78,467	1,163,291	1,067,063	–	136,210	1,203,273
Digər maliyyə aktivləri	50,248	–	–	50,248	51,429	–	–	51,429
	2,499,103	573,419	98,822	3,171,344	2,349,233	339,473	170,349	2,859,055
Öhdəliklər								
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	2,430,871	11,236	13,470	2,455,577	1,987,774	9,503	13,309	2,010,586
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	262,071	–	–	262,071	378,839	–	–	378,839
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	37,377	28,690	1	66,068	151,902	–	3	151,905
Digər maliyyə öhdəlikləri	5,180	–	–	5,180	10,350	–	–	10,350
	2,735,499	39,926	13,471	2,788,896	2,528,865	9,503	13,312	2,551,680
Xalis aktivlər/(öhdəliklər)	(236,396)	533,493	85,351	382,448	(179,632)	329,970	157,037	307,375

Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi

Likvidlik riski adi və ya fəvqəladə şəraitdə ödəniş tarixində Bankın ödənişlə bağlı öhdəliklərini yerinə yetirə bilməməsi riskidir. Bu riski məhdudlaşdırmaq məqsədilə rəhbərlik mövcud minimal bank əmanətləri məbləğindən əlavə müxtəlif maliyyələşdirmə mənbələrini təmin etmişdir və bundan əlavə likvidliyi nəzərə almaqla aktivləri idarə edir və gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin və likvidliyin gündəlik monitorinqini həyata keçirir. Bu proses gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətlərinin qiymətləndirilməsini və tələb olunduqda əlavə maliyyələşdirmə əldə etmək üçün istifadə edilə bilən yüksək keyfiyyətli təminatın mövcudluğunu daxil edir.

Bank pul vəsaitlərinin hərəkəti gözlənilmədən kəsildiyi təqdirdə asanlıqla satıla bilən yüksək tələbatlı müxtəlif növ aktivlər portfelinə sahibdir. Bundan əlavə, Bank ARMB-də məcburi ehtiyat yerləşdirmiş və onun məbləği cəlb edilmiş müştəri əmanətlərinin səviyyəsindən asılıdır.

Likvidlik vəziyyəti Bank tərəfindən ARMB-nin təyin etdiyi müəyyən likvidlik əmsallarına əsaslanır. ARMB banklardan ani likvidlik əmsalını minimum 30% saxlamağı tələb edir. 31 dekabrda bu əmsallar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2017, %	2016, %
Ani likvidlik əmsalı (bir gün ərzində alınacaq və ya satılacaq aktivlər / tələb əsasında ödənilən öhdəliklər)	72.25	133.41

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

23. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi (davamı)***Maliyyə öhdəliklərinin ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təhlili*

Aşağıdakı cədvəldə diskont edilməmiş müqavilə öhdəlikləri əsasında Bankın maliyyə öhdəlikləri ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təqdim edilir. Tələb əsasında ödənilməli öhdəliklər ödəniş tələbinin mümkün olan ən tez tarixdə verilmiş hesab olunur. Bununla bərabər Bank gözləyir ki, müştərilərin çoxu Bank ödənişi aparmalı olduğu ən tez tarixdə ödəniş tələb etməyəcək və cədvəl keçmiş müddətlər üçün əmanətlərin tələb edilməsi haqqında məlumat əsasında Bankın hesabladığı gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətlərini əks etdirmir.

<i>31 dekabr 2017-ci ildə</i>	<i>3 aydan az</i>	<i>3-12 ay</i>	<i>1-5 il</i>	<i>5 ildən çox</i>	<i>Cəmi</i>
Maliyyə öhdəlikləri					
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	1,736,726	490,521	293,306	6,981	2,527,534
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	30,572	144,693	61,947	38,024	275,236
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	46,802	369	19,914	–	67,085
Digər maliyyə öhdəlikləri	5,180	–	–	–	5,180
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	1,819,280	635,583	375,167	45,005	2,875,035
<i>31 dekabr 2016-ci ildə</i>	<i>3 aydan az</i>	<i>3-12 ay</i>	<i>1-5 il</i>	<i>5 ildən çox</i>	<i>Cəmi</i>
Maliyyə öhdəlikləri					
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	860,300	908,566	313,436	21,413	2,103,715
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	99,761	48,107	221,733	23,770	393,371
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	102,363	26,463	25,442	–	154,268
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	–	–	–	–	–
Digər maliyyə öhdəlikləri	10,350	–	–	–	10,350
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	1,072,774	983,136	560,611	45,183	2,661,704

Bankın kreditlə bağlı təəhhüdlərinin müqavilə müddətləri göstərilir. Hər bir istifadə edilməmiş kredit öhdəliyi istifadə edilə bildiyi ən erkən tarixi daxil edən vaxt civarına salınır. Buraxılmış maliyyə zəmanətləri müqavilələri üçün zəmanətin maksimal məbləği zəmanətin çağırılı bildiyi ən erkən dövrə aid edilir.

	<i>3 aydan az</i>	<i>3-12 ay</i>	<i>1-5 il</i>	<i>5 ildən çox</i>	<i>Cəmi</i>
2017	163,639	212,042	43,003	8,160	426,844
2016	114,225	109,887	174,710	8,500	407,322

Bank gözləyir ki, potensial öhdəliklərin və ya təəhhüdlərin hamısının öhdəlik müddəti tamamlanana qədər yerinə yetirilməsi tələb olunmayacaqdır.

Bankın öhdəlikləri yerinə yetirmək qabiliyyəti müəyyən müddət ərzində aktivlərin ekvivalent məbləğini reallaşdırmaq qabiliyyətindən asılıdır. Bir il müddətində dövlət təşkilatlarından alınacaq məbləğlərin cəmləşməsi mövcuddur. Bu vəsaitlərin iri məbləğdə çıxarılması Bankın əməliyyatlarına mənfi təsir göstərə bilər. Yaxın gələcəkdə Bankın maliyyələşdirməsi həmin səviyyədə saxlanacaq və bu vəsaitləri çıxarmaq zərurəti yaranarsa, Bank əvvəlcədən bildiriş alacaq və lazımı ödənişləri aparmaq məqsədilə tez satılan aktivlərini sata biləcək.

Müddətlər üzrə təhlili cari hesabların tarixi sabitliyini əks etdirmir. Onların ödənilməsi tarixən yuxarıdakı cədvəllərdə göstərilən müddətlərdən daha uzun müddətdə aparılmışdır. Bu qalıqlar yuxarıdakı cədvəllərdə üç aydan az müddət ərzində ödəniləcək məbləğlərə daxil edilmişdir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

23. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Bazar riski**

Bazar riski maliyyə alətlərinin gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin ədalətli dəyəri faiz dərəcəsi, valyuta məzənnələri və pay alətlərinin qiymətləri kimi bazar parametrlərində dəyişikliklər nəticəsində təərəddüd etməsi riskidir. Bank əhəmiyyətli kapital, korporativ sabit gəlir və ya törəmə alətlərə malik deyildir.

Faiz dərəcəsi riski

Faiz dərəcəsi riski maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyərinin və ya gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin faiz dərəcəsinin artması/azalması nəticəsində ucuzlaşması/bahalaşması riskidir. Aşağıdakı cədvəldə, bütün digər göstəricilər sabit qalmaqla, Bankın mənfəət və ya zərər haqqında hesabatının faiz dərəcələrindəki məntiqi baxımdan mümkün olan dəyişikliklərə həssaslığı nümayiş etdirilir.

Cari ilin mənfəətinin həssaslığı 31 dekabr tarixinə dəyişən faiz dərəcəli qeyri-ticarət maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri əsasında hesablanmış bir il üçün xalis faiz gəliri üzrə faiz dərəcəsinə ehtimal edilən dəyişikliklərin təsiridir. Kapitalın həssaslığı gəlirlilik əyrisindən paralel kənarlaşmaların olması fərziyyəsi əsasında faiz dərəcələrində ehtimal edilən dəyişikliklərin 31 dekabr tarixinə müəyyən dərəcəli satış üçün mövcud olan maliyyə aktivlərini yenidən qiymətləndirməklə hesablanır. Bununla bərabər, yerli bazarda satış üçün mövcud olan maliyyə aktivlərinin faiz dərəcəsi alışı və ya satış zamanı həmin qiymətli kağızlar üzrə hesablanmış endirimə və ya əlavəyə (alınmış və ya satılmış qiymətli kağızların faktiki qiymətinə daxil edilir) əsaslandığı üçün, müəyyən dərəcəli satış üçün mövcud olan maliyyə aktivlərinə tətbiq edilən dərəcələrdə hər hansı dəyişikliklər kapitalla heç bir təsir göstərmir.

<i>Valyuta</i>	<i>%-də (azalma)/ artma 2017</i>	<i>Xalis faiz gəlirinin həssaslığı 2017</i>
ABŞ dolları	-0.08% / +0.70 %	10.67/(97.65)

Valyuta riski

Valyuta riski – maliyyə alətinin dəyərinin xarici valyuta dərəcələrində dəyişikliklərə görə təərəddüd etməsi riskidir. İdarə Heyəti ARMB göstərişlərinə uyğun olaraq valyuta pozisiyaları üzrə limitlər müəyyən etmişdir. Pozisiyalara gündəlik monitorinq edilir.

Aktivlərin və öhdəliklərin idarə edilməsi komitəsi valyuta riskini AZN devalvasiyasının və digər makroiqtisadi göstəricilərin qiymətləndirilmiş əsasında açıq valyuta vəziyyətini idarə etməklə idarə edir. Bu Banka valyuta dərəcələrinin milli valyutaya qarşı əhəmiyyətli dəyişməsindən zərərləri minimallaşdırmaq imkanını verir. ARMB-nin tələblərinə uyğunlaşmaq məqsədilə xəzinədarlıq Bankın açıq valyuta mövqeyinin gündəlik monitorinqini həyata keçirir.

Aşağıdakı cədvəl 31 dekabrda Bankın qeyri-ticarət monetar aktivləri və öhdəlikləri və proqnozlaşdırılmış pul vəsaitləri axınları üzrə əhəmiyyətli riskə məruz qaldığı valyutalar göstərilir. Təhlil, bütün digər göstəricilərin sabit qalması şərti ilə, valyuta dərəcəsinin AZN-ə qarşı məntiqi dərəcədə mümkün olan hərəkətinin mənfəət və ya zərər haqqında hesabatı təsirinə hesablayır. Kapitala təsir mənfəət və ya zərər haqqında hesabatı təsirdən fərqlənir. Cədvəldə mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda və ya kapitalda potensial xalis azalmanı, müsbət məbləğ isə xalis potensial artmanı əks etdirir.

31 dekabrda xalis aktivlərin dəyərləri əsasında vergidən əvvəl mənfəətə təsir:

	<i>31 dekabr 2017-ci il</i>		<i>31 dekabr 2016-cı il</i>	
ABŞ dolları	+11%/-11%	3,039/(3,039)	+20%/-20%	(14,140)/14,140
Avro	+14%/-14%	78/(78)	+20%/-20%	26/(26)

24. Ədalətli dəyərin ölçülməsi**Əməliyyat riski**

Əməliyyat riski – sistemlərin nasazlığı, işçilərin səhvi, saxtakarlığı və ya xarici hadisələr nəticəsində yaranan riskdir. Nəzarət sistemi işləməyəndə əməliyyat riskləri nüfuzə xələl vura, hüquqi nəticələrə və ya maliyyə zərərlərinə gətirib çıxara bilər. Bank bütün əməliyyat risklərinin aradan götürülməsini güman edə bilməz, lakin Bank bu riskləri nəzarət sistemi və potensial risklərin izlənməsi və onlarla bağlı tədbirlərin görülməsi yolu ilə idarə edə bilər. Nəzarət sistemində vəzifələrin səmərəli bölünməsi, daxil olma, təsdiq etmə və tutuşdurma prosedurları, heyətin təlimləndirilməsi və qiymətləndirilməsi prosesləri, eləcə də daxili auditdən istifadə daxildir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

25. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Ədalətli dəyər iyerarxiyası

Ədalətli dəyərin açıqlanması məqsədilə Bank aktivlər və öhdəliklərin siniflərini və ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələrini müəyyən etmişdir:

	Qiymətlən dirmə tarixi	Aşağıdakılardan istifadə etməklə ədalətli dəyərin ölçülməsi			Cəmi
		Bazarlarda qeydiyyat alındığı qiymət (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə olunan giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə olunmayan giriş məlumatları (Səviyyə 3)	
Ədalətli dəyərle ölçülmüş aktivlər					
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	31 dekabr 2017-ci il	4,001	295,717	538	300,256
Əmlak və avadanlıqlar – binalar	31 dekabr 2017-ci il	–	6,014	–	6,014
Ədalətli dəyəri göstərilən aktivlər					
Pul vəsaitləri və pul ekvivalentləri	31 dekabr 2017-ci il	1,085,177	–	–	1,085,177
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	31 dekabr 2017-ci il	–	–	572,372	572,372
Müştərilərə verilmiş kreditlər	31 dekabr 2017-ci il	–	–	1,247,997	1,247,997
Digər maliyyə aktivləri	31 dekabr 2017-ci il	–	–	50,248	50,248
Ədalətli dəyəri göstərilən öhdəliklər					
Aşağıdakılardan istifadə etməklə ədalətli dəyərin ölçülməsi					
	Qiymətlən dirmə tarixi	Bazarlarda qeydiyyat alındığı qiymət (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə olunan giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Qiymətlən dirmə tarixi	Bazarlarda qeydiyyat alındığı qiymət (Səviyyə 1)
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2017-ci il	–	–	2,478,893	2,478,893
ARMB və Dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2017-ci il	–	–	262,071	262,071
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2017-ci il	–	–	66,068	66,068
Digər maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2017-ci il	–	–	5,180	5,180

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

25. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri (davamı)**Ədalətli dəyər iyerarxiyası (davamı)**

	Qiymətlən dirmə tarixi	Aşağıdakılardan istifadə etməklə ədalətli dəyərin ölçülməsi			Cəmi
		Bazarlarda qeydiyyata alındığı qiymət (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə olunan giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə olunmayan giriş məlumatları (Səviyyə 3)	
Ədalətli dəyərle ölçülmüş aktivlər					
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	31 dekabr 2016-cı il	2,848	1,795	538	5,181
Əmlak və avadanlıqlar – binalar	31 dekabr 2016-cı il	–	5,401	–	5,401
Tөрəmə maliyyə aktivləri	31 dekabr 2016-cı il	–	14,641	–	14,641
Ədalətli dəyəri göstərilən aktivlər					
Pul vəsaitləri və pul ekvivalentləri	31 dekabr 2016-cı il	807,373	–	–	807,373
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	31 dekabr 2016-cı il	–	–	791,799	791,799
Müştərilərə verilmiş kreditlər	31 dekabr 2016-cı il	–	–	1,272,995	1,272,995
Digər maliyyə aktivləri	31 dekabr 2016-cı il	–	–	36,788	36,788
Ədalətli dəyər iyerarxiyası (davamı)					
	Qiymətlən dirmə tarixi	Aşağıdakılardan istifadə etməklə ədalətli dəyərin ölçülməsi			Cəmi
		Bazarlarda qeydiyyata alındığı qiymət (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə olunan giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Bazarlarda qeydiyyata alındığı qiymət (Səviyyə 1)	
Ədalətli dəyəri göstərilən öhdəliklər					
Tөрəmə maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2016-cı il	–	3,309	–	3,309
Ədalətli dəyəri göstərilən öhdəliklər					
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2016-cı il	–	–	2,049,148	2,049,148
ARMB və Dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2016-cı il	–	–	378,839	378,839
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2016-cı il	–	–	152,346	152,346
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	31 dekabr 2016-cı il	–	–	–	–
Digər maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2016-cı il	–	–	7,041	7,041

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

25. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri (davamı)

Ədalətli dəyər iyerarxiyası (davamı)

Ədalətli dəyərə əks etdirilməmiş maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri

Aşağıda Bankın maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında ədalətli dəyərə əks etdirilməmiş maliyyə alətlərinin balans dəyərləri və ədalətli dəyərləri siniflər üzrə müqayisə edilir. Cədvəldə qeyri-maliyyə aktivlərin və öhdəliklərin ədalətli dəyərləri təqdim edilmir.

	Balans dəyəri 2017	Ədalətli dəyər 2017	Realizasiya edilməmiş zərər	Balans dəyəri 2016	Ədalətli dəyər 2016	Realizasiya edilməmiş zərər
Maliyyə aktivləri						
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	1,085,177	1,085,177	–	807,373	807,373	–
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	572,372	572,372	–	791,799	791,799	–
Müştərilərə verilmiş kreditlər	1,253,934	1,247,997	(5,937)	1,290,675	1,272,995	(17,680)
Digər maliyyə aktivləri	50,248	50,248	–	36,788	36,788	–
Maliyyə öhdəlikləri						
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	2,455,577	2,478,893	(23,316)	2,010,586	2,049,148	(38,562)
ARMB və Dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	262,071	262,071	–	378,839	378,839	–
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	66,068	66,068	–	151,905	152,346	(441)
Digər maliyyə öhdəlikləri	5,180	5,180	–	10,350	10,350	–

Qiymətləndirmə üsulları və ehtimalları

Aşağıda maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyərə hələ əks etdirilməmiş maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərlərini müəyyən etmək üçün istifadə edilən metodologiya və fərziyyələr təsvir olunur.

Ədalətli dəyərləri balans dəyərlərinə təxmini bərabər olan aktivlər

Tez satıla bilən və ödəmə müddəti qısa (üç aydan az) olan maliyyə aktivləri və öhdəlikləri ilə bağlı olaraq ehtimal edilir ki, onların balans dəyərləri təxminən ədalətli dəyərlərinə bərabərdir. Bu ehtimal xüsusi bitmə müddəti olmayan müddətsiz depozitlərə və əmanət hesablarına da tətbiq edilir.

Törəmə alətlər

Bazarda müşahidə olunan ilkin məlumatlar əsasında qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə qiymətləndirilən törəmə alətlər əsasən faiz dərəcəsi svopları, valyuta forvard müqavilələri və valyuta svopu müqavilələridir. Ən çox tətbiq olunan qiymətləndirmə metodlarına cari qiymətin hesablamalarından istifadə etməklə forvard qiymətinin müəyyən edilməsi və svop modelləri daxildir. Modeller qarşı tərəflərin kredit ödəmə qabiliyyəti, valyuta spotu, forvard dərəcələri və faiz dərəcəsi ayrılıqları da daxil olmaqla müxtəlif ilkin verilənlərin istifadə edilməsini nəzərdə tutur. Bazarda müşahidə olunmayan əhəmiyyətli ilkin məlumatlar əsasında qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə qiymətləndirilən törəmə alətlər əsasən uzunmüddətli opsiyonlardır. Bu törəmə alətlər binomial modellərdən istifadə etməklə qiymətləndirilir. Modeller bazar dərəcəsinin dəyişkənliyi də daxil olmaqla müxtəlif müşahidə olunmayan fərziyyələri əhatə edir.

Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları

Hər hansı qiymətləndirmə modelləri ilə dəyəri müəyyən edilən satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları əsas etibarilə kvotasiya edilməyən kapitaldan və borc qiymətli kağızlarından ibarətdir. Bu qiymətli kağızların dəyəri bəzi hallarda yalnız bazarda müşahidə edilən məlumatları, digər hallarda isə bazarda həm müşahidə edilən, həm də müşahidə edilməyən məlumatları əks etdirən modeller vasitəsilə müəyyən edilir. Bazarda müşahidə edilməyən giriş məlumatlarına investisiya obyektinin gələcək maliyyə göstəriciləri, onun risk profili, eləcə də investisiya obyektinin fəaliyyət göstərdiyi sənaye sahəsi və coğrafi yurisdiksiya ilə bağlı iqtisadi fərziyyələr daxildir.

Amortizasiya hesablanmış dəyərə uçota alınan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri

Kvotasiya edilməyən alətlərin, müştərilərə verilmiş kreditlərin, müştəri depozitlərinin, kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlərin, ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklərin, buraxılmış borc qiymətli kağızlarının və kredit müəssisələrinin və digər maliyyə aktiv və öhdəliklərinin, maliyyə lizinqinə əsasən öhdəliklərin ədalətli dəyərini ölçmək üçün gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti eyni şərtlər, kredit riski və qalan ödəmə müddəti olan borclar üçün hazırda mövcud olan dərəcələrlə diskont edilir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

25. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri (davamı)**Qiymətləndirmə üsulları və ehtimalları (davamı)***Əmlak və avadanlıqlar – binalar*

Əmlak və avadanlıqlar – binaların ədalətli dəyəri bazarla müqayisə etmə üsulundan istifadə etməklə müəyyən olunmuşdur. Bu o deməkdir ki, qiymətləndirici tərəfindən həyata keçirilmiş qiymətləndirmələr müəyyən əmlakın xüsusiyyəti, yeri və ya şəraitindəki fərqlərə uyğunlaşdırılaraq bazar əməliyyat qiymətlərinə əsaslanır. Yenidən qiymətləndirmə tarixinə binaların ədalətli dəyərləri akkreditasiya olunmuş müstəqil qiymətləndirici KONEKO MMC tərəfindən həyata keçirilmiş 31 dekabr 2017-ci il tarixinə qiymətləndirmələrə əsaslanır.

3-cü səviyyəli ədalətli dəyərlə ölçülmüş aktivlərdə və öhdəliklərdə hərəkət

Aşağıdakı cədvəldə ədalətli dəyərlə əks etdirilmiş 3-cü səviyyəli aktivlərin açılış və yekun məbləğləri üzlaşdırılır:

	<i>1 yanvar 2017-ci il</i>	<i>Mənfəət və ya zərərdə qeyd edilmiş cəmi gəlir</i>	<i>Digər ümumi gəlirdə qeyd edilmiş gəlir</i>	<i>Alışlar</i>	<i>Satışlar</i>	<i>31 dekabr 2017-ci il</i>
Aktivlər						
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	538	-	-	-	-	538
Cəmi	538	-	-	-	-	538

	<i>1 yanvar 2016-cı il</i>	<i>Mənfəət və ya zərərdə qeyd edilmiş cəmi gəlir</i>	<i>Digər ümumi gəlirdə qeyd edilmiş gəlir</i>	<i>Alışlar</i>	<i>Satışlar</i>	<i>31 dekabr 2016-cı il</i>
Aktivlər						
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	538	-	-	-	-	538
Cəmi	538	-	-	-	-	538

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

26. Aktivlərin və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin təhlili

Aşağıdakı cədvəldə aktivlər və öhdəliklər onların qaytarılması və ya ödənilməsi gözlənilən müddətlər üzrə təhlil edilir. Bankın müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş diskont edilməmiş ödəmə öhdəlikləri "Risklərin idarə edilməsi" adlı 24-cü Qeyddə göstərilir.

	2017			2016		
	1 il ərzində	1 ildən çox	Cəmi	1 il ərzində	1 ildən çox	Cəmi
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	1,085,177	–	1,085,177	807,373	–	807,373
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	547,024	25,348	572,372	661,762	130,037	791,799
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	247,658	52,598	300,256	1,795	3,386	5,181
Müştərilərə verilmiş kreditlər	539,397	623,894	1,163,291	515,905	687,368	1,203,273
Əmlak və avadanlıqlar	–	38,798	38,798	–	33,980	33,980
Qeyri-maddi aktivlər	–	16,752	16,752	–	13,386	13,386
Cari mənfəət vergisi aktivləri	–	–	–	6,561	–	6,561
Digər aktivlər	63,650	–	63,650	50,811	11,178	61,989
Cəmi	2,482,906	757,390	3,240,296	2,044,207	879,335	2,923,542
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	2,199,451	256,126	2,455,577	1,737,301	273,285	2,010,586
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	171,899	90,172	262,071	142,676	236,163	378,839
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	46,673	19,395	66,068	127,675	24,230	151,905
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəliyi	–	17,135	17,135	–	11,675	11,675
Cari vergi öhdəlikləri	7,711	–	7,711	–	–	–
Digər öhdəliklər	51,895	–	51,895	53,551	–	53,551
Cəmi	2,477,629	382,828	2,860,457	2,061,203	545,353	2,606,556
Xalis	5,277	374,562	379,839	(16,996)	333,982	316,986

27. Aidiyyəti olan şəxslər haqqında açıqlamalar

24 sayılı "Aidiyyəti olan şəxslər haqqında açıqlamalar" MHBS-ə uyğun olaraq tərəflər bu halda aidiyyəti olan hesab edilir ki, bir tərəf digər tərəfə nəzarət etmək və ya maliyyə və ya əməliyyat qərarlarının qəbul edilməsində mühüm təsir göstərmək iqtidarındadır. Hər bir potensial aidiyyəti olan tərəf münasibətlərini nəzərdən keçirdikdə, diqqət bu münasibətlərin yalnız hüquqi formasına deyil, mahiyyətinə də yönəldilməlidir.

Aidiyyəti olan şəxslər aidiyyəti olmayan tərəflərin həyata keçirə bilmədiyi əməliyyatlarda iştirak edə bilər və aidiyyəti olan şəxslər arasında əməliyyatlar aidiyyəti olmayan şəxslər arasında əməliyyatlarla eyni şərtlər, müddət və məbləğdə aparılır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

27. Aidiyyəti olan şəxslər haqqında açıqlamalar (davamı)

Aidiyyəti olan şəxslərə əməliyyatların həcmi, ilin sonunda qalıq balansları və il üzrə əlaqəli xərc və gəlir aşağıda göstərilir:

	2017			2016		
	Səhmdarlar	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Əsas rəhbərlik heyəti	Səhmdarlar	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Əsas rəhbərlik heyəti
1 yanvarda kredit qalığı, ümumi	–	10,061	3,693	–	36	3,223
İl ərzində verilmiş kreditlər	–	3,337	6,164	–	19,214	7,185
İl ərzində kredit ödəmələri	–	(12,469)	(6,204)	–	(9,250)	(6,623)
Digər hərəkətlər	–	2	(119)	–	61	(92)
31 dekabrda kredit qalığı, ümumi	–	931	3,534	–	10,061	3,693
Çıxılsın: 31 dekabrda dəyərsizləşmə üçün ehtiyat	–	(9)	(15)	–	(401)	(191)
31 dekabrda kredit qalığı, xalis	–	922	3,519	–	9,660	3,502
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	–	50,039	–	–	21,413	–
Kredit təşkilatlarından alınacaq faiz gəliri	–	852	–	–	188	–
Kreditlər üzrə faiz gəliri	–	187	462	–	260	344
Kreditlər üzrə dəyərsizləşmə (xərci)/geri qaytarma	–	392	176	–	(399)	(177)
1 yanvarda depozitlər	–	150,284	39,855	–	102,386	36,993
İl ərzində alınmış depozitlər	–	96,757	48,376	–	332,847	24,916
İl ərzində ödənilmiş depozitlər	–	(170,876)	(43,042)	–	(294,758)	(27,089)
Digər hərəkətlər	–	(3,525)	(1,859)	–	9,809	5,035
31 dekabrda depozitlər	–	72,640	43,330	–	150,284	39,855
31 dekabrda cari hesablar	40	27,840	5,472	10	21,303	1,906
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	–	2,026	–	–	27,019	–
Depozitlər üzrə faiz xərci	(16)	(6,183)	(1,890)	–	(7,980)	(2,970)
Ümumi və inzibati xərclər	(680)	(10,378)	–	(20)	(7,963)	–
Əməliyyat gəliri	2	27,364	80	1	6,809	19
Xarici valyuta ilə əməliyyatlardan xalis gəlirlər/(zərərlər)	(59)	578	4	–	2,296	58
Verilmiş akkreditivlər və zəmanətlər	–	36,167	–	–	2	–

Əsas rəhbərlik heyətinə ödənişlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2017	2016
Əmək haqqı və digər ödənişlər	12,294	9,683
Sosial sığorta xərcləri	2,705	2,130
Əsas rəhbərlik heyətinə cəmi ödənişlər	14,999	11,813

28. Kapitalın adekvatlığı

Bank fəaliyyətinə məxsus olan risklərdən qorunmaq məqsədilə kapital bazasını fəal şəkildə idarə edir. Bankın kapitalının adekvatlığı MBBP tərəfindən, digər metodlarla yanaşı, ARMB-nin Banka nəzarət etdiyi zaman qəbul etdiyi normativlərdən istifadə etməklə nəzarət edilir.

Bank tərəfindən kapitalın idarə edilməsi siyasətinin əsas məqsədi – Bankda kapitalla bağlı müəyyən olunmuş xarici tələblərin yerinə yetirilməsinin, habelə fəaliyyətin həyata keçirilməsi və səhmdar dəyərinin maksimal artırılması məqsədilə yüksək kredit reytinginin və sağlam kapital nisbətlərinin dəstəklənməsinin təmin edilməsidir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

28. Kapitalın adekvatlığı (davamı)

Bank iqtisadi şərait və fəaliyyətinin risk xüsusiyyətləri dəyişdikcə kapital strukturunu idarə edir və müvafiq düzəlişlər aparır. Kapitalın strukturunu saxlamaq və ya bu strukturda düzəlişlər etmək məqsədilə Bank səhmdarlara dividend ödənişləri məbləğində düzəlişlər edə, kapitalı səhmdarlara qaytara və ya kapital qiymətli kağızlarını buraxa bilər. Keçən illərlə müqayisədə məqsəd, siyasət və proseslərdə dəyişikliklər baş verməmişdir.

ARMB kapital adekvatlığı əmsali

ARMB banklardan 1 dərəcəli kapital və cəmi kapital üzrə kapitalın minimal adekvatlıq əmsalını, müvafiq olaraq, 5% (2016-cı il: 5%) və 10% (2016-cı il: 10%) dərəcələrində saxlamağı tələb edir.

31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərinə Bankın kapitalın adekvatlıq əmsalı aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
1 dərəcəli kapital	191,463	194,603
2 dərəcəli kapital	106,111	69,794
Çıxılsın: kapitaldan tutulmalar	(4,539)	(3,385)
Cəmi nizamlayıcı kapital	293,036	261,012
Risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlər	1,621,463	1,593,971
Cəmi nizamlayıcı kapitalın və risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərdən digər tutulmalar	(35,120)	(54,244)
Kapital adekvatlığı əmsali (1 dərəcəli kapital)	9.85%	12.21%
Kapital adekvatlığı əmsali (Cəmi kapital)	16.25%	13.43%